

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2024. gada 4. jūnijā

Sēdi vada

Satversmes tiesas priekšsēdētājs Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Tiesas sēdi pasludinu par atklātu.

Satversmes tiesa atbilstoši tās 2024. gada 19. februāra tiesas sēdes lēmumam turpina šīs lietas ar nosaukumu „Par Jūrmalas pilsētas domes 2012. gada 11. oktobra saistošo noteikumu Nr. 37 „Par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtību” 3. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. pantam” izskatīšanu pēc būtības tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Satversmes tiesa lietu izskatīs šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs Aldis Laviņš;

tiesneši – Irēna Kucina, Gunārs Kusiņš, Jānis Neimanis, Artūrs Kučs, Anita Rodiņa un Jautrīte Briede.

Tiesas sēdi protokolē tiesas sēžu sekretāre Alise Ziemele.

Izskatāmās lietas dalībnieki ir šādi:

pieteikuma iesniedzējs ir Senāts, Augstākās tiesas Senāts. Senāts ir informējis Satversmes tiesu par to, ka papildu argumentus tas neizteiks. Un tamdēļ šajā tiesas sēdē pieteikuma iesniedzēja pārstāvis nav.

Lietā ir iesniegts rakstveida pieteikums, un tajā Jūrmalas valstspilsētas domes pārstāvji var iepazīties ar tiem apsvērumiem, kāpēc Senāts uzskata, ka attiecīgā tiesību norma Senāta ieskatā nav atbilstoša Satversmes 91. pantam.

Otrs lietas dalībnieks ir institūcija, kas ir izdevusi apstrīdēto aktu, ir Jūrmalas valstspilsētas pašvaldība. Un pašvaldību pārstāv dome. Un šajā tiesas sēdē Jūrmalas valstspilsētas domi pārstāv zvērināts advokāts Artis Stucka, Jūrmalas valstspilsētas administrācijas Juridiskās nodaļas Tiesvedības daļas vadītājs Mārtiņš Pilmanis, Jūrmalas valstspilsētas administrācijas Īpašuma pārvaldes Nodokļu nodaļas vadītāja Edīte Silova. Paldies.

Tiesas sēžu sekretārei vaicāšu, vai personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

A. Ziemele.

Dokumenti pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies. Tālāk informēšu, ka Satversmes tiesā pēc tam, kad tika pieņemts lēmums par lietas izskatīšanu tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos, gan institūcijai, kuras izdots normatīvais akts ir apstrīdēts, gan arī pieaicinātām personām ir tikuši uzdoti vairāki jautājumi. Un šajā laikā mēs esam saņēmuši rakstveida apsvērumus par uzdotajiem jautājumiem, tamdēļ šajā brīdī informēju tiesas lēmumu, ka visi šie rakstveida apsvērumi tiek pievienoti lietas materiāliem.

Tālāk... Vai Jūrmalas valstspilsētas domes pārstāvjiem būs kādi procesuālie lūgumi, kas sekmētu šīs lietas izskatīšanu?

A. Stucka.

Paldies, godātā tiesa, šobrīd nebūs nekādu lūgumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Informēšu, kādas ir lietā pieaicinātās personas. Tātad Satversmes tiesa šajā lietā ir uzaicinājusi Saeimu, tiesību maģistru Jāni Taukaču, Finanšu ministriju, kā arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju. Un šādā secībā Satversmes tiesa ierosina šīs pieaicinātās personas arī uzklaut.

Jūrmalas valstspilsētas domes pārstāvjiem – vai būs kādi citi priekšlikumi par pieaicināto personu kārtības uzklautīšanu... uzklautīšanas kārtību?

A. Stucka.

Paldies, nebūs.

A. Laviņš.

Paldies. Tātad šādā secībā, pēc tam, kad uzklautīsim jūs, tad šādā secībā uzklautīsim pieaicinātās personas. Paldies.

Pārējam pie lietas izskatīšanas pēc būtības. Un vārds tiek sniegts tiesnesim ziņotājam šajā lietā Jānim Neimanim, lai sniegtu tiesneša ziņojumu.

Lūdzu, Neimaņa kungs!

J. Neimanis.

Tātad Satversmes tiesa 2023. gada 16. martā saņēma Senāta pieteikumu, kurā lūgts atzīt Jūrmalas pilsētas domes 2012. gada 11. oktobra saistošo noteikumu Nr. 37 „Par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtību” 3. punktu neatbilstošu Satversmes 91. pantam.

Satversmes tiesas kolēģija ar 2023. gada 30. marta lēmumu ierosināja lietu.

Pēc lietas ierosināšanas 2023. gada 12. aprīlī Satversmes tiesā saņemti arī divi citi Senāta lēmumi par tiesvedības apturēšanu administratīvajās lietās, kurās piemērojama apstrīdētā norma.

Jūrmalas valstspilsētas pašvaldība sniegusi atbildes rakstu. Tas saņemts 2023. gada 30. maijā.

Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai pieņemts 2023. gada 24. augustā, un 4. oktobrī Satversmes tiesa rīcības sēdē nolēma izskatīt lietu rakstveida procesā.

Tomēr, taisot nolēmumu lietā, Satversmes tiesa konstatēja, ka tai ir nepieciešams papildus noskaidrot informāciju no lietas dalībniekiem, noteikt arī pieaicinātās personas, uzklaut to viedokļus. Tādēļ ar šā gada 19. februāra lēmumu nolemts turpināt lietas izskatīšanu pēc būtības tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos, un par pieaicinātajām personām lietā atzītas, kā jau iepriekš minēts, Saeima, Finanšu ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija un tiesību maģistrs Jānis Taukačs.

Lietas dalībniekiem un pieaicinātām personām par tiesas sēdi ir rakstveidā paziņots šā gada 21. februārī un 23. aprīļa oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis”.

Lietas pamatjautājums tātad ir par to, vai pašvaldība ir tiesīga izdot tiesību normu, kas diferencē nekustamā īpašuma nodokļa maksātājus pēc to pilsonības valsts, un noteikt arī tātad atvieglojumus šādām nodokļu maksātāju kategorijām, kā arī vai šāda te diferenciacija ir atbilstoša Satversmes 91. pantam jeb vienlīdzības principam.

A. Laviņš.

Paldies tiesnesim Jānim Neimanim par sniegto ziņojumu.

Šobrīd pārejam pie lietas dalībnieku uzklautīšanas, un vārds Jūrmalas valstspilsētas domes pārstāvjiem lietas faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma sniegšanai. 30 minūtes ir piešķirtas jūsu rīcībā. Jūs esat trīs pārstāvji, šo laiku sadaliet pēc jūsu ieskata. Klausāties jūs. Lūdzu!

A. Stucka.

Paldies, godātā tiesa. Tad es sāksu, un tad, ja kolēģiem būs kādi papildinājumi, tad viņi papildinās.

Tātad saskaņā ar Jūrmalas pašvaldības domes 2012. gada 11. oktobra saistošo noteikumu Nr. 37 „Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība” 3. punktu fiziskā persona ir definēta kā Eiropas Savienības dalībvalstu, Eiropas Ekonomikas zonas valstu, Šveices Konfederācijas pilsonis vai Latvijas nepilsonis. Tādējādi Jūrmalas pašvaldība tiem nekustamā īpašuma nodokļa maksātājiem, kuriem tiek piemēroti nodokļu atvieglojumi, tiek apzināti paredzēta atšķirīga attieksme, pamatojoties arī uz personas pilsonību.

Tātad no likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.¹ panta izriet nekustamā īpašuma nodokļa likmju un nodokļa atvieglojumu noteikšanas principi pašvaldību saistošajos noteikumos, savukārt šā panta otrās daļas 2. punktā ir paredzēts, ka pašvaldība savos saistošajos noteikumos var piemērot arī teritorijas attīstības un teritorijas sakārtošanas principu, izmantojot nodokļa likmi un atvieglojumus savas teritorijas attīstības veicināšanai un sakārtošanai. Ievērojot minēto, tātad Jūrmalas pašvaldības dome ir pieņēmusi šādus saistošos noteikumus, tostarp arī apstrīdēto normu, lai saskaņā ar pašvaldības teritorijas attīstības programmu un teritorijas plānojumu, nodrošinot teritorijas attīstības programmas realizāciju, īstenotu pašvaldības autonomās funkcijas, kas izriet no turpmāk minētā paskaidrojuma, pieminot vēl arī, ka tobrīd, kad šī apstrīdētā norma tika pieņemta, tad bija spēkā likums „Par pašvaldībām”, kura 14. panta otrās daļas 1. punkts tā arī paredzēja šādu pašvaldības tiesību.

Tātad Jūrmalas pašvaldības dome uzskata, ka tās saistošie noteikumi par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem, kas ir izņēmums no vispārējās nodokļu maksāšanas kārtības, ir pielāgoti Jūrmalas vietējās kopienas vajadzībām, kas izriet no pašvaldības autonomajām funkcijām. Arī Valsts kontrole 2009. gada ziņojumā „Nodokļu atlaides – neredzami budžeta izdevumi”, kas tika sagatavots likumības lietderības revīzijas „Vai nodokļu atlaides un atvieglojumi sasniedz tiem noteiktos mērķus?” ietvaros, ir secinājusi, ka ar nodokļiem var ietekmēt kādas valsts teritorijas attīstības tempus, un īpašu vietu nodokļu sistēmā ieņem dažādi izņēmumi no vispārējās kārtības, tai skaitā nodokļu atvieglojumi, atlaides, samazinātās likmes, atbrīvojumi. Tātad tas izriet no šī ziņojuma 7. lapas.

Tāpat Valsts kontrole ir norādījusi, ka nodokļu atvieglojumiem, tāpat kā valsts budžeta izdevumiem, ir jābūt pārdomātiem un vērstiem uz konkrētu valsts mērķu sasniegšanu un prioritāšu īstenošanu. Un valstij, tātad arī pašvaldībai, ieviešot vai atceļot kādus nodokļu atvieglojumus, ir jābūt skaidrībai gan par konkrētu labumu, ko šāds atvieglojums sniedz sabiedrībai, gan arī par tā izmaksām. Tas izriet no šī ziņojuma 7. lapas.

Tātad, no Satversmes tiesas prakses savukārt izriet, ka ikvienam pamattiesību ierobežojuma pamatā jābūt objektīviem apstākļiem un argumentiem, kādēļ tas ir vajadzīgs. Attiecīgi šādam ierobežojumam jābūt noteiktam svarīgu interešu – leģitīma mērķa labad.

Jūrmalas pašvaldības dome uzskata, ka apstrīdētajai normai, kas paredz atsevišķu Jūrmalas iedzīvotāju tiesību ierobežojumus, ir leģitīms mērķis, kura pamatā ir gan objektīvi apstākļi, gan arī racionāli argumenti. Tāpat dome arī uzskata, ka apstrīdētās normas pieņemšanā ir ievērots samērīguma princips.

Jūrmalas pašvaldības dome uzskata, ka ar apstrīdēto normu Jūrmalas pašvaldības teritorijā ir izveidots īpašs nodokļu režīms, kas paredz nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus īpaši mērķētām pašvaldības iedzīvotāju grupām, kuras ir deklarējušās Jūrmalā, kuras deklarējušās Jūrmalu kā savu pamatdzīves vietu, kas veicina gan Jūrmalas pašvaldības iedzīvotāju skaita palielināšanos, gan iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu palielinājumu, līdz ar to nodrošinot papildu finansējumu arī pašvaldības funkciju izpildei, gan tiek panākta efektīva nekustamā īpašuma nodokļa vietējā politika.

Tieši šāds apstrīdētās normas leģitīmais mērķis, tostarp arī tā sasniegšanas novērtējuma rezultatīvie rādītāji un kritēriji, izriet no Jūrmalas pašvaldības domes attīstības plānošanas dokumenta, tāpat, Jūrmalas attīstības stratēģijas 2010.–2030. gadam, kas paredz Jūrmalas pašvaldības apņemšanos, pirmkārt, mērķēti palielināt pašvaldībā deklarēto iedzīvotāju skaitu, kas izriet no stratēģijas 49. lapa, otrkārt, palielināt iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus, vienlaikus stabilizējot un padarot efektīvāku pašvaldības nekustamā īpašuma nodokļa politiku, vienlaikus nepieļaujot krasu nekustamā īpašuma nodokļa pieaugumu. Tas izriet no stratēģijas 45. lapa, pasākums ar apzīmējumu „U8”.

Tādējādi apstrīdētā norma paredz gan konkrētu mērķu sasniegšanu, gan pamatojas uz objektīvu sākotnējās situācijas izvērtējumu par nepieciešamajām Jūrmalas vietējās kopienas kvantitatīvajām un kvalitatīvajām rādītāju izmaiņām, kā arī tā ir tikusi salāgota ar precīzi novērtējamiem kritērijiem, lai varētu izmērīt sasniedzamo mērķi, kas precīzi atbilst tam, kā Valsts kontrole skatās uz šādu nodokļu atvieglojumu piemērošanu. Un Jūrmalas pašvaldības dome jau šobrīd var objektīvi secināt – gan sākotnējās, tāpat 2012. gada normas, gan grozītās 2015. gada normas, kas ir arī apstrīdētā norma, ar šo normu pieņemšanu pašvaldībā ir palielinājies gan deklarēto iedzīvotāju skaits, gan ir palielinājušies ienākuma nodokļa ieņēmumi, kā arī ierobežots nekustamā īpašuma nodokļa pieaugums.

No Jūrmalas pašvaldības domes sniegtajām atbildēm uz Satversmes tiesas papildus uzdotajiem jautājumiem izriet gan iedzīvotāju skaita pieauguma rādītāju salīdzinājums – 2011. un 2015. gads –, informējot, ka arī šobrīd šis iedzīvotāju skaits turpina palielināties, gan arī samazinājies darījumu skaits, kuros piedalās tie subjekti, kuri nav Latvijas valsts pilsoņi un Eiropas Savienības valstu pilsoņi, kā arī ir būtiski palielinājušies iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi. Proti, 2012. gadā tie bija 32,07 miljoni eiro, tad 2022. gadā tie jau ir 61 miljons eiro.

Un no Jūrmalas attīstības stratēģijas 2010.–2030. gadam izriet arī Jūrmalas pilsētas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu jeb SVID analīze, pamatojas uz esošās situācijas analīzi un ekspertu viedokli. Tātad 7. līdz 10. lapa. Un no SVID analīzes izriet, ka Jūrmalas pašvaldības vājā puse ir papildu finanšu nepieciešamība, jo tai ir

(citēju) „izstiepta pilsētas teritorija un nevienmērīgs iedzīvotāju izvietojums”. Tāpat Jūrmalā ir konstatēta sezonālā problēma, ko ietekmē pastāvīgo iedzīvotāju trūkums, un ir augstas nekustamo īpašumu cenas. Kā draudu piemēri tika minēti iedzīvotāju skaita un pašvaldības budžeta samazināšanās. Par iespējām ir norādīta nepieciešamība Jūrmalā plaši iesaistīt sabiedrību un pilsētu plānot atbildīgi.

Līdz ar to, reaģējot uz minēto, tāpat to, kas tika konstatēts šajā SVID analizē, ar apstrīdēto normu tāpat, pirmkārt, tika novērsts Jūrmalas pašvaldības iedzīvotāju skaita samazinājums, vienlaikus formulējot domes politiku, ka arvien vairāk pašvaldības pastāvīgie iedzīvotāji, kas tostarp arī ir Krievijas un citu trešo valstu pilsoņi, kļūstot par Latvijas pilsoņiem, viņiem būtu pilna tiesību aptvere piedalīties pašvaldības darbā, kas ietver ne tikai nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus, bet arī citas no pašvaldības iedzīvotāja, kas ir Latvijas pilsonis, izrietošajām tiesībām, kā arī ir mēģināts un panākts palielināt tādu pašvaldības iedzīvotāju skaitu ar lieliem ienākumiem, kuri ir Eiropas Savienības dalībvalstu, Eiropas Ekonomisko zonu valstu, Šveices Konfederācijas pilsoņi un Latvijas nepilsoņi.

Otrkārt, pašvaldībā ir panākts iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu palielinājums.

Treškārt, ir panākts spekulatīvu darījumu skaita ar nekustamo īpašumu Jūrmalas pašvaldībā samazinājums, kas ir arī valsts kopējā politika.

Ceturtkārt, tika iecerēta Jūrmalas vietējās kopienas vērtību orientācijas maiņa no austrumiem uz rietumiem, cenšoties kopienā pēc iespējas piesaistīt tādas iedzīvotājus, kuri pārstāv tieši rietumu vērtības.

Citastarp no stratēģijas 13. lapas, kur ir aprakstīta Jūrmalas starptautiskā konkurētspēja, izriet arī, ka Jūrmala cenšas pēc iespējas vairāk piesaistīt tūristus no Igaunijas, Lietuvas, Skandināvijas valstīm un no Rietumeiropas, tāpat iezīmējot arī šo vērtību orientācijas maiņu.

Protams, Jūrmalas pašvaldības dome nevar droši apgalvot, ka tikai ar apstrīdētās normas palīdzību ir sasniegti minētie mērķi, jo uz to sasniegšanu ir bijusi orientēta arī valsts kopējā politika, bet arīdžan nevar noliegt, ka arī apstrīdētā norma veicināja šādu mērķu sasniegšanas iespējamību.

Tāpat Jūrmalas pašvaldības dome uzskata, ka Krievijas un citu trešo valstu pilsoņu, kuri ir Jūrmalas pašvaldības pastāvīgie iedzīvotāji, viņu tiesības netiek ierobežotas, jo dome viņiem nav noteikusi atšķirīgas nekustamā īpašuma nodokļa likmes, tādējādi nemainot nodokļu maksāšanas pamatprincipus. Turklāt viņiem ir iespēja kļūt arī par Latvijas pilsoņiem un līdz ar to iegūt tiesības saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus.

Jūrmalas pašvaldības dome pilnībā ievēro arī likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.¹ panta ceturtajā daļā noteikto, savos saistošajos noteikumos ievērojot

sociālās atbildības principu, saskaņā ar kuru it īpaši ņem vērā nodokļa ietekmi uz sociāli mazaizsargāto un trūcīgo iedzīvotāju grupām. To var redzēt saistošo noteikumu 6.¹ punktā.

Jūrmalas pašvaldībā ir izveidota laba sociālās palīdzības sistēma, kas paredz kompensējošos sociālā atbalsta pasākumus tiem iedzīvotājiem, kuriem nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi nepienākas.

Attiecīgi, ja Krievijas vai citas trešās valsts pilsonis, kurš ir Jūrmalas pašvaldības pastāvīgais iedzīvotājs, nonāk krīzes situācijā, viņam ir pieejams visplašākais sociālās palīdzības pasākumu kopums, tostarp arī mājokļa pabalsts, kas tiek piešķirts, ja tas ir nepieciešams nekustamā īpašuma nodokļa maksājumu segšanai, kā arī īpašs pabalsts krīzes situācijā. Nu, nojaušot, ka konkrētajā gadījumā tās personas, kuras tād pieteikumi administratīvajā tiesā ir šīs lietas pamatā, tād viņas problēmu bija iespējams risināt gan ar mājokļu pabalstu palīdzību, gan arī ar šo pabalstu īpašā krīzes situācijā.

Vienlaikus gan jānorāda, ka šī persona, kuras jautājums ir lietas pamatā, neietilpst nedz sociāli mazaizsargāto, nedz trūcīgo iedzīvotāju grupā. Vienlaikus pašvaldība tomēr... viņa jau ir iepriekš piešķīrusi dažādus pabalstus, nepieļaujot nekādu diskrimināciju, tai skaitā pēc pilsonības.

Nu un no Satversmes tiesas prakses arī izriet, ka, konstatējot leģitīmo mērķi, nepieciešams izvērtēt pamattiesību ierobežojuma atbilstību samērīguma principam. Pirmkārt, vai izmantotie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai. Otrkārt, vai mērķi nevar sasniegt ar citiem, indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Treškārt, vai labums, ko gūst sabiedrība, ir lielāks par indivīdam nodarītajiem zaudējumiem.

Un, izmantojot minēto Satversmes tiesas iedibināto metodoloģiju, kas paredz pamattiesību ierobežojumu satversmības testu, Jūrmalas pašvaldības dome var objektīvi secināt, ka tās rīcība ir bijusi samērīga, jo, pirmkārt, pēc apstrīdētās normas pieņemšanas ir palielinājies Jūrmalas vietējās kopienas locekļu skaits un iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi pašvaldības budžetā, kā arī ir samazinājies spekulatīvo darījumu ar nekustamajiem īpašumiem skaits, kā arī novērstas būtiskas nekustamā īpašuma nodokļa svārstības.

Tādad, otrkārt, pašvaldībai nav citu alternatīvu līdzekļu, lai vismaz tādā pašā kvalitātē varētu sasniegt leģitīmo mērķi.

Treškārt, labums, ko gūst sabiedrība no apstrīdētās normas mērķu sasniegšanas, ir lielāks nekā ierobežojums, ko apstrīdētā norma nosaka tām personām, kurām nepienākas nodokļu atvieglojumi. Turklāt vēl arī ir jāpiebilst, ka ieguvumus no apstrīdētās normas iegūst visi Jūrmalas pašvaldības iedzīvotāji, tostarp arī tās personas, kuru tiesības apstrīdētā norma ierobežo, jo iekasētie finanšu līdzekļi tiek izlietoti

pašvaldības autonomo funkciju izpildei.

Nu un nobeigumā droši vien vēl arī jāsniedz arī neliels paskaidrojums par tiem nekustamā īpašuma zemes objektiem, kas 2024. gadā piederēja Krievijas un citu trešo valstu pilsoņiem Jūrmalas pašvaldībā, par ko tiek maksāts nekustamā īpašuma nodoklis.

Tātad kopā tādi ir 1557 nekustamie īpašumi, kas piederēja divdesmit piecām trešo valstu pilsoņu grupām. Vairums šo valstu nav OECD dalībvalstis, tikai piecas ir OECD dalībvalstis.

No tiem 1281 īpašums piederēja Krievijas pilsoņiem, tas ir, 89 procenti, bet 52 īpašumi piederēja Baltkrievijas pilsoņiem. Pāri paliek citu trešo valstu pilsoņiem piederošie 224 īpašuma objekti.

Vienlaikus, neskatoties uz pilsonību, saskaņā ar likumu „Par nekustamā īpašuma nodokli” atsevišķiem nekustamā īpašuma objektiem, arī neskatoties uz to, ka viņi ir Krievijas vai citu trešo valstu pilsoņi, tiek piešķirti nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi.

Tātad, ievērojot minēto, kā arī to, kas ir minēts gan atbildes rakstā, gan atbildēs uz Satversmes tiesas papildus uzdotajiem jautājumiem, Jūrmalas pašvaldības dome lūdz atzīt apstrīdēto normu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 91. pantam.

A. Laviņš.

Paldies. Tātad paskaidrojumi ir sniegti, ja?

A. Stucka.

Paskaidrojumi ir sniegti.

A. Laviņš.

Jūs minējāt, ka turpinās kādi no kolēģiem, bet, ja ir sniegti, paldies.

Tad sekos tiesnešu jautājumi. Un vārds tiesnesim Jānim Neimanim. Lūdzu!

J. Neimanis.

Man būtu daži jautājumi. Viens jautājums saistīts... Tātad jūs minējāt, ka apstrīdētās normas regulējuma mērķis, diferenciacijas mērķis ir palielināt deklarēto iedzīvotāju skaitu, palielināt nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju skaitu pašvaldībā. Šajā saistībā man ir jautājums, bet šī izskatāmajā administratīvajā lietā šī privātpersona jau tam atbilda. Tātad viņa bija gan deklarēta kā Jūrmalas iedzīvotāja, gan arī viņa bija nekustamā īpašuma nodokļa maksātāja. Bet apstrīdētā norma tātad attiecas uz atvieglojumu piešķiršanu. Tātad, no vienas puses, šis te leģitīmais mērķis, vai viņš jūsu izpratnē tika sasniegts, jeb, ja nē, tad kā jūs to varat izskaidrot? Kādēļ, ja persona ir deklarējusies un ir nekustamā īpašuma nodokļa maksātāja Jūrmalas pašvaldībā, tomēr nav mērķtiecīgi šādai personai piešķirt nodokļa atvieglojumu?

A. Stucka.

Paldies par jautājumu. Šeit droši... prasās plašāks paskaidrojums. Savos mutvārdu sniegtajos paskaidrojumos es tikai daļēji izklāstīju to, kas izriet no atbildēs uz Satversmes tiesas uzdotajiem papildu jautājumiem. Un šajā gadījumā ir... Jūrmalas pašvaldības dome skatās plašāk.

Respektīvi, tas primārais mērķis ir tātad iedzīvotāju skaita palielinājums, kuriem ir pilnas pašvaldību tiesības, tai skaitā gan piedalīties vēlēšanās, gan pašiem kandidēt un kļūt par pašvaldību domniekiem līdz pat priekšsēdētājam. Līdz ar to šis pilsonības kritērijs šajā gadījumā ir izmantots tieši tāda mērķa dēļ, lai paplašinātu Jūrmalas vietējās kopienas locekļu skaitu.

Respektīvi, tā domes politiskā pozīcija ir tāda, ka jāpalielina pašvaldības iedzīvotāju skaits, kas ir Latvijas Republikas pilsoņi vai attiecīgi to valstu pilsoņi, kas ir minēti šīs normas 3. punktā.

J. Neimanis.

Atvainojos, tad jūsu mērķis ir palielināt to iedzīvotāju skaitu, kuriem ir pasīvās vēlēšanu tiesības, kas varētu tikt ievēlēti pašvaldības domē?

A. Stucka.

Gan aktīvās, gan pasīvās.

J. Neimanis.

Nu jā, jā, bet nu tieši šajā gadījumā es saprotu, jūs mērķējat uz tām pasīvajām vēlēšanu tiesībām, kas var darboties domē – deputāti.

A. Stucka.

Tai skaitā.

J. Neimanis.

Otrs jautājums. Tātad jūs norādāt par ietekmi. Tātad, kā jūs vērtējat, pieņemot šo apstrīdēto normu par ietekmi uz sociāli mazaizsargātākiem nodokļu maksātājiem? Jūs minējat, ka šajā gadījumā, nu, bet šos maksājumus var segt ar mājokļa pabalstu un pabalstu īpašās krīzes situācijās, bet šeit papildu jautājums: vai tad šiem pabalstiem nav cits mērķis? Nu, kā jau norāda pats nosaukums, nu, mājokļa pabalsts vai īpaša krīzes situācija...

A. Stucka.

Atbildēs uz papildu jautājumu, tai skaitā par mājokļa pabalstu ir norādīta atsauce uz Ministru kabineta noteikumiem, kas paredz tātad mājokļa pabalstu gadījumā,

ja nespēj samaksāt nekustamā īpašuma nodokli. Savukārt krīzes situācijas tātad ietver sevī arī šo situāciju, kad, piemēram, kā šajā gadījumā, kad ir nomiris apgādnieks un ģimenē ir nepilngadīgs bērns. Vienlaikus, ja skatās uz šo sociālo drošību, tad, ja skatās likumu „Par nekustamā īpašuma nodokli”, tad šī sociālā drošība, sociālā palīdzība ir kā papildu princips, ko var piemērot. Tai skaitā arī, ja likumdevējs, viņš ir iezīmējis iespējamo konfrontāciju starp teritorijas attīstību un starp sociālo drošību, atstājot to pašas pašvaldības izlemšanā, kuru no šiem principiem tātad atzīst par prioritāru.

J. Neimanis.

Un vēl pēdējais...

E. Silova.

Jā, es atvainojos.

J. Neimanis.

Jā.

E. Silova.

Es gribētu vēl papildināt, jo saskaņā ar likumu „Par nekustamā īpašuma nodokli” tiek piešķirti atvieglojumi trūcīgām un maznodrošinātām personām, ja. Un, piešķirot šos tieši nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus, valstiskā piederība netiek vērtēta. Līdz ar to, ja personai, tai skaitā arī trešās valsts pilsonim, tiek piešķirts šis trūcīgās vai maznodrošinātās personas statuss, tad pēc būtības personai ir tiesības saņemt šo nodokļu atvieglojumu, tas ir maksimāli iespējamais atvieglojums 90 procentu apmērā. Līdz ar to šeit, piešķirot šāda veida atvieglojumu, šī valstiskā piederība netiek vērtēta vispār.

J. Neimanis.

Tad jautājums: kādu mērķu labad tiek piešķirti atvieglojumi Eiropas Savienības jeb arī Latvijas pilsoņiem, nepilsoņiem, Šveices Konfederācijas pilsoņiem?

E. Silova.

Jau sākotnēji normas pieņemšanas laikā, nu, šai normai bija vairāki mērķi, un visi šie mērķi ir vērsti tieši uz sabiedrības labklājības aizsardzību. Un pirmām kārtām noteikti ir jārūnā par finansiālā sloga samazināšanu iedzīvotājiem, vietējiem iedzīvotājiem, jo mēs visi zinām, ka Jūrmalā ir ļoti augstas nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības. Līdz ar to, pieņemot šo normu 2012. gadā, jau sākotnēji, protams, bija vēlme atvieglot šo finansiālo slogu vietējiem iedzīvotājiem. Tas ir pirmām kārtām.

Otrām kārtām, arī paskaidrojuma rakstā ir minēts, ka saistošo noteikumu pieņemšanas mērķis ir vērsts tieši uz iedzīvotāju skaita palielināšanu, kā jau minēja mans kolēģis, un šis iedzīvotāju skaita pieaugums varētu sekmēt iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugumu. Tādā veidā tie ieņēmumi, kas netiek gūti no nekustamā īpašuma nodokļa, piemērojot atvieglojumu, tiek kompensēti ar iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumiem. Un atkal mēs mērķējam uz vietējiem iedzīvotājiem, jo viņi piedalās darba tirgū, viņi strādā, un viņi maksā šo iedzīvotāju ienākuma nodokli. Līdz ar to tas...

J. Neimanis.

Es atvainojos. Es sapratu. Sakiet, bet tas vietējais iedzīvotājs, kā es to saprotu, tad ir... kāda atšķirība starp vietējo iedzīvotāju, kurš ir šveicietis, un starp vietējo iedzīvotāju, kurš ir Krievijas Federācijas vai Baltkrievijas Republikas pilsonis?

E. Silova.

Nu šeit noteikti mums jāpaskatās vēsturiski uz 2010. gada 1. jūlija grozījumiem Imigrācijas likumā, kas bija stājušies spēkā un kuri paredzēja īpašus nosacījumus uzturēšanās atļauju saņemšanai par ieguldījumiem ārvalstu investoriem, un tai skaitā par ieguldījumiem nekustamajā īpašumā. Jo, ja mēs atceramies, tad šajā laikā tieši krasi pieauga izsniegto uzturēšanās atļauju skaits. Un statistikas dati liecina par to, ka visvairāk uzturēšanās atļaujas saņēma tieši Krievijas Federācijas pilsoņi, un visbiežākais iemesls, kamdēļ šīs uzturēšanās atļaujas tika izsniegtas, bija tieši ieguldījumi nekustamajā īpašumā. Un, ja mēs paskatīsimies statistikas datus tīri par viena darījuma vidējo vērtību šajos darījumos, tad mēs redzam, ka Jūrmalā viņa ir visaugstākā no visām Latvijas pašvaldībām. Ja, piemēram, saskaņā ar Iekšlietu ministrijas informatīvo ziņojumu par Imigrācijas likuma piemērošanu, ja vidēji valstī viena darījuma vidējā vērtība bija 193 000 eiro, tad Jūrmalā šī vidējā darījuma vērtība bija 253 000 eiro. Respektīvi, nekustamā īpašuma darījumi būtiski ietekmē arī nekustamā īpašuma tirgu Jūrmalā.

J. Neimanis.

Labi, paldies.

M. Pilmanis.

Es varbūt vēl varu papildināt. Tām normām, ja vēsturiski apskatās, ka 2012. gada tiesību normas redakcijā bija noteikts, ka atvieglojumus ir tiesības saņemt Latvijas pilsoņiem un nepilsoņiem. Pēc Administratīvās apgabaltiesas sprieduma administratīvajā lietā Nr. A420469613 tiesa norādīja, ka arī citiem Eiropas Savienības

dalībvalstu pilsoņiem ir tiesības, nu, ir pielīdzināmi Latvijas pilsoņiem un nepilsoņiem un ir šis tiesību lokš identisks. Līdz ar to, ņemot vērā šo Administratīvās apgabaltiesas spriedumu, tiesību norma tika paplašināta, iekļaujot arī Eiropas Savienības dalībvalstu, Eiropas Ekonomiskās zonas un Šveices Konfederācijas pilsoņus.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Paldies. Tātad, vai es pareizi saprotu, ka faktiski... kaut arī jūs atbildes rakstā rakstiet, ka šis arī ir... šis atvieglojums tiek piešķirts sociālu iemeslu dēļ, bet tagad jūs sakāt, ka patiesībā jau tas sociālais iemesls kalpo tam, lai piešķirtu to mājokļu pabalstu. Bet savukārt šis pabalsts ir vairāk... nu, neatkarīgi no tā, vai persona ir pietiekami finansiāli nodrošināta vai nav pietiekami finansiāli nodrošināta. Tas ir... tā es saprotu, ja, ka šis te atvieglojums, ja ir zaudēts apgādnieks, tiek piešķirts neatkarīgi no tā, cik personai ir līdzekļi?

A. Stucka.

Tātad šajā gadījumā te prasās drusku lielāks paskaidrojums. Saistošie noteikumi par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem, viņi ir savā ziņā īpatnēji, tāpēc ka viņi nav orientēti vienai konkrētai funkcijai, bet viņi ir saistīti ar pašvaldības pienākumu plānot savas teritorijas attīstību. Līdz ar to šajos saistošajos noteikumos, viņos var iekļaut iekšā dažādas funkcijas, dažādu funkciju izpildi. Tai skaitā tā, kā to paredz likums „Par nekustamā īpašuma nodokli”, viņš paredz obligātos principus, ko vērtē, kā nosaka šīs kategorijas, kā arī papildu principus, kur parādās sociālā drošība, sociālā palīdzība un teritorijas plānošana, likumdevējam pasakot, ka pati pašvaldība var izvēlēties, kuru no šiem mērķiem viņi izvirzīs kā prioritāro.

Līdz ar to, ņemot vērā, ka pašvaldība skatās uz saviem iedzīvotājiem sistēmiski, respektīvi, kad ir vieni noteikti saistoši noteikumi, kuri izdoti viena noteikta mērķa labad, šajā gadījumā – teritorijas plānošana –, bet paralēli darbojas vēl arī saistoši noteikumi, kas ir izdoti saistībā ar Sociālās palīdzības sociālo pakalpojumu likumu, kas paredz šos specifiskos gadījumus, kad vietējiem iedzīvotājiem nepieciešama šī sociālā palīdzība, tad viņi var vērsties pašvaldības sociālajā dienestā un saņemt tātad priekš nekustamā īpašuma nodokļa samaksas nepieciešamo krīzes situācijā. Protams, tas izklausās it kā īpatnēji, tāpēc ka tās ir... nu, pašvaldība ir viena, un tās ir vienkārši dažādas kabatas, no kuras paņemt naudu, vienā gadījumā piešķirot nodokļu atvieglojumus, nepaņemot naudu, otrā gadījumā vienkārši piešķirot šo naudu, bet nu

tāda ir tā pašvaldības saistošo noteikumu sistēma, kādu ir iedibinājusi Jūrmala, tai skaitā saistošos noteikumus par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu mērķējot konkrētiem pasākumiem, kas nav saistīti tiešā mērā ar sociālo palīdzību un sociālajiem pakalpojumiem.

J. Briede.

Paldies. Vai es pareizi saprotu, ka šo atvieglojumu personai piešķir neatkarīgi no tā, kāds ir viņas finansiālais stāvoklis?

E. Silova.

Jā, konkrētajā gadījumā finansiālais stāvoklis netiek vērtēts.

J. Briede.

Tad tas ir vairāk kā tāds pašvaldības žests. Nu jūs esat cietēji ar to, ka jums ir tā kā zudis šis te apgādnieks. Un tāpēc mēs jums tā nākam pretī ar tādu žestu.

E. Silova.

Jā, tieši tā.

J. Briede.

Paldies, jums.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Labdien! Paldies par jūsu atbildēm. Man būs atkal daži jautājumi. Lai precizētu, vēsturiski, cik saprotu, vairākas ministrijas – Finanšu, tostarp var redzēt Tieslietu ministrijas, Ārlietu ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas – sarakstē ar jums jau ir vērojamas pazīmes, ka jūsu regulējumā ir kādas nepilnības, proti, attiecībā tieši uz pilsonības kritērija noteikšanu. Vai es pareizi saprotu? Un kā jūs attiecīgi reaģējāt vai izvērtējāt? Es saprotu, nu vairāk par to diskusiju, jo tas signāls, ka norma ir, nu, tā teikt, defekts, jau parādījās iepriekš. Varbūt jūs varat izstāstīt, kādēļ tas netika vai tika ņemts kaut kādā izvērtējumā, vai nē. Paldies.

A. Stucka.

Es droši vien sāksu un tad kolēģi man palīdzēs. Tātad, protams, ka Jūrmalas pašvaldības dome nenodarbojas ar tiesisko nihilismu un rūpīgi iepazīstas ar to, ko viņai

raksta ministrijas. Un saistībā gan ar ministriju iebildumiem, gan arī ar konkrētām tiesu lietām, tai skaitā arī tiesu, kas ir šīs lietas pamatā, tika izveidota darba grupa, kura vērtēja gan šīs normas defektus, kā jūs teicāt, gan arī, kā šī situācija ir izveidojusies un kāds ir tād šīs problēmas aspekts, galvenie aspekti. Un tika tai skaitā izvērtēti vairāki nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas modeļi saistībā ar to, kā varētu to mainīt.

Proti, viens bija kad atvieglojumu piešķiršana visām Jūrmalas administratīvajā teritorijā pamata dzīvesvietu deklarējušām personām, saprotot, ka pašvaldībai tas būs ļoti dārgi, respektīvi, samazināsies pašvaldības ieņēmumi par apmēram 340 000 eiro. Tas bija 2019. gadā, šobrīd droši vien vairāk.

Tad otrais ir atvieglojumu piešķiršana visām Jūrmalas administratīvo teritoriju pamata dzīvesvietu deklarējušām personām, ja tās gūst iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamos ienākumus, kas saistījās ar sarežģītu uzskaiti... sarežģītu kontroles un uzskaites, un administrēšanas sistēmas izveidi.

Tad iespējamo atvieglojumu piešķiršana visām Jūrmalas administratīvajā teritorijā pamata dzīvesvietu deklarējušām personām par īpašumu, kurā persona ir deklarējusies. Tas arī paredz tāpat kā pirmajā gadījumā, gandrīz 400... 330 000 ieņēmumu samazinājumu pašvaldībai. Un, ja vēl paplašina viņu uz citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, Eiropas Ekonomiskās zonas valstīm, Šveices Konfederāciju un Latvijas nepilsoņiem, tad tas ir vēl 1,1 miljons eiro.

Un tad ceturtais variants ir atvieglojumu piešķiršana Krievijas Federācijas pilsoņiem, pamatojoties uz šiem tiesas spriedumiem, tai skaitā arī kas ir šīs lietas pamatā. Nu un tad sanāk manis pieminētie 89 procenti iedzīvotāju, kuriem ir automātiski jāpiešķir atvieglojumi.

Nu savukārt runājot vēl par defektiem. Tātad ir arī Satversmes tiesas lēmums par atteikšanos ierosināt lietu – 2015. gada 6. augusts, kur ir vērtēts gadījums ar starptautiskā... saistošo noteikumu neatbilstību, tātad, starptautiskajiem līgumiem. Un tika pieņemts lēmums atteikties ierosināt lietu ar tādu domu, ka Administratīvajai tiesai konkrētā gadījumā, ja viņa saskata neatbilstību, ka saistošo noteikumu norma neatbilst kādam augstākstāvošam normatīvajam aktam, tad var piemērot šo augstākstāvošo normatīvo aktu.

Mūsu situācijā tātad šī bēda ir ar Krievijas un citu trešo valstu pilsoņiem. Tātad mēs šobrīd neredzam tiesisko pamatu, lai, piemēram, Krievijas un Baltkrievijas pilsoņiem piemērotu šos atvieglojumus. Savukārt par tiem skaitliski... ar to skaitliski nelielo trešo valstu pilsoņu daļu, ar kurām ir noslēgtas šīs konvencijas, gadījumā, ja saskata kādu neatbilstību, tad nav pamata saskaņā ar to konvenciju tomēr piemērot nodokļu atvieglojumus. Tādā ziņā mēs nesaskatām šai normai kaut kādus nepieciešamos grozījumus vai atcelšanas nepieciešamību.

Protams, no tādas juridiskās tehnikas paņēmiena varētu pierakstīt klāt palīgteikumu, ka ir šis 3. punkts, kurā... šobrīd to normas precīzu redakciju nepateikšu, bet pasakot, ka izņemot, ja ir noslēgta starp Latviju un attiecīgo valsti šī konvencija, ka ir iespējami šie nodokļu atvieglojumi, bet nu tas arī ir diskutējams un vērtējams. Tas viss... vienkārši šobrīd, sniedzot atbildi uz to jautājumu, modelējot situāciju, mēģinu izskaidrot, kādi būtu iespējamie šie alternatīvie risinājumi.

Bet situācija bija... viņa izskaidrojama varbūt arī ar to, ka, ja jau ministrija konstatē, ka viss ir slikti un prettiesiski, piemēram, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pilnvaru aptverē ir tai skaitā pieņemt rīkojumu par attiecīgo saistošo noteikumu darbības apturēšanu. Un, ja viņi to nav izdarījuši, tas nozīmē, ka arī viņi nav pārliecināti par to, ka šī norma ir acīmredzami prettiesiska.

I. Kucina.

Paldies par jūsu izvērsto atbildi. Tātad es no atbildes saprotu, ka tika izveidota darba grupa, un vērtējāt iespējamās alternatīvas, kā iespējami varētu novērst šīs bažas, bažas, kā jau minēju, ka normai varētu būt defekts, ko norādīja iestādes.

Jūs minējāt, pieminējāt Krieviju un Baltkrieviju, ka principā varētu saglabāt tādu regulējumu. Jūs redzat attaisnojumu, kāpēc tas regulējums nepieciešams, bet daļā, daļā, mazajā daļā, tas izņēmums kaut kādā veidā tomēr uz citiem varētu tikt pieļauts. Sakiet, lūdzu, vai Krievijas un Baltkrievijas pilsoņu jautājums jeb šis te jautājums attiecībā uz atvieglojumiem būtu kaut kādā veidā sasaistāms ar to, ka šis valstis ir apturējušas dalības OECD, vai tomēr tam, jūs uzskatāt, arī nav nekā tāda vērtējama no starptautisko tiesību viedokļa – šo valstu iespējamā dalības apturēšana šajā organizācijā? Paldies.

A. Stucka.

Jā, paldies. Tātad mēs ar lielu uzmanību izlasījām to, ko Taukača kungs rakstīja, un respektējam viņa eksperta viedokli attiecībā par šo starptautisko tiesību normu piemērošanu. Vienlaikus mēs domājam, ka šobrīd tam arī ir būtiska nozīme, lai tai skaitā uz šo apstrīdēto normu palūkotos savādāk. Tas, ka tātad šis līgums ar Krieviju un Baltkrieviju ir apturēts.

I. Kucina.

Paldies. Un man pēdējais jautājums attiecībā uz jūsu sniegto viedokli, atbildot uz tiesas jautājumiem. Un konkrēti – jūs mēģināt aprakstīt, kas veido Jūrmalas iedzīvotāju nozīmīgumu un būtiskumu tieši Jūrmalas pašvaldībā. Un jums 10. lapaspusē ir norādīts, ka attiecīgi... ka šobrīd ne Krievijas, ne citu trešo valstu pilsoņi nepiedalās Jūrmalas pašvaldības darbā, viņiem īpaši necenšoties integrēties

Jūrmalas vietējās kopienas sociālajā ietvarā. Vai jūs varētu, lūdzu, nedaudz vairāk precizēt, kas ar to domāts? Kā jūs to domājat viedoklī? Paldies.

A. Stucka.

Jā. Tātad tai skaitā, reaģējot uz vietējo iedzīvotāju lūgumiem un prasībām, ir iespējams izveidot dažādas darba grupas, dažādas komisijas, kurās var iesaistīties arī šie ārvalstu... ne ārvalstu, bet Jūrmalas iedzīvotāji, kuri nav Latvijas pilsoņi. Un vienkārši Jūrmalas pašvaldības dome nav pieņēmusi tādu lēmumu, jo nav bijusi tāda interese attiecībā par šādu īpašu komisiju izveidi, kurā varētu arī piedalīties.

Citastarp, nu, ja skatās arī teorijā, tad šis ir viens izšķiroši svarīgs un būtisks arguments, lai runātu par iedzīvotāju piederību attiecīgajai vietējai kopienai, lai viņi būtu ieinteresēti piedalīties šajā pašvaldības darbā. Un Pašvaldību likumā tātad šis instruments, viņš ir paredzēts kā alternatīvais gan, respektīvi, pašvaldība var veidot vai pašvaldība var neveidot, attiecīgi, ja nav intereses, tad pašvaldība arī neveido. Līdz ar to šobrīd viņu pozīcija Jūrmalas vietējā kopienā ir pasīva. Paldies.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpināsim ar jautājumiem. Un vārds tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Paldies par... Man arī būs pāris jautājumi. Viens, tikai precizējot, vai no saistošajiem noteikumiem par nekustamā īpašuma atvieglojumiem Jūrmalā izriet kāds gadījums, kad Krievijas... trešo valstu pilsoņi, nu, es domāju, ārpus Eiropas Savienības un ekonomiskās zonas, kad viņi var saņemt nodokļu atvieglojumu? Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu. Vai ir kāds šāds gadījums?

E. Silova.

Jā, šāds atvieglojums ir. Kā es jūs jau minēju, tas ir, ja personai ir piešķirts trūcīgas vai maznodrošinātas personas statuss. Tāpat saskaņā ar likumu „Par nekustamā īpašuma nodokli” atvieglojumi tiek piešķirti daudzbērnu ģimenēm, nevērtējot tieši šo valstisko piederību. Tas ir tas atvieglojums, kas ir paredzēts likumā, nevis saistošajos noteikumos. Savukārt saistošajos noteikumos, nevērtējot pilsonisko, valstisko piederību, tiek piešķirts atvieglojums, ja nekustamajam īpašumam ir piešķirts valsts aizsargājamā pieminekļa statuss, un šis īpašums tiek uzturēts atbilstoši arhitektūras pieminekļu prasībām.

A. Kučs.

Paldies.

A. Stucka.

Vienkārši, vēl papildinot, ir tā, ka nu, protams, ka Jūrmalas pašvaldība arī apzināja tos piešķirtos atvieglojumus, kas ir piešķirti tāpat šiem Krievijas un citu trešo valstu pilsoņiem. Un vismaz 2024. gadā, šobrīd, ir piešķirti gandrīz 5000 eiro atvieglojumi tāpat ar šo... šādu ieviesumu trešo valstu pilsoņiem, tā kā nav tā, ka nepiešķir viņiem Jūrmalā.

A. Kučs.

Precizēšu – 5000 eiro summa bija?

A. Stucka.

Jā, 4822 eiro.

A. Kučs.

Un otrs jautājums man bija: jūs, kā vienu no mērķiem nosaucāt arī novērst spekulatīvos darījumus Jūrmalā. Un tāpēc man būtu jautājums: vai jums ir kaut kāda statistika vai pētījums par šīm nekustamo īpašumu spekulācijām un ka tieši Krievijas pilsoņi būtu pamatā, veidotu, būtu iesaistīti šādos darījumos?

A. Stucka.

Mums nav īpaši tādas speciālas statistikas, bet mēs to vērtējam kontekstā ar termiņuzturēšanās atļauju piešķiršanu un informāciju par tiem darījumiem, kas ir bijuši valstspilsētās un novados. Tas, ko arī kolēģis teica, ka lielākais darījumu skaits ir Rīga, otrā vietā ir Jūrmala un tālāk ir ļoti ievērojams kritums. Tā kā pašvaldībai nav informācijas par darījumiem, vienkārši tādu datubāzi neuztur, bet, skatoties uz kopējo valstī statistiku, jā, tas arī ir vērtēts.

A. Kučs.

Labi, paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā. Man būtu jautājums saistībā ar pašvaldību saistošo noteikumu 3. punkta formulējumu. Jūrmalas pašvaldība ir formulējusi to, ka fiziskā persona noteikumu izpratnē ir... Tad ir norādīts, kādas ir šīs personas. Ja mēs apskatīsimies Nekustamā īpašuma nodokļa likumu, tur ir definēts, kas ir nodokļa maksātāji. Un Nekustamā īpašuma nodokļa likums nedala fiziskās personas pēc pilsonības. Mēs paraudzīsimies, piemēram, Rīgas pilsētas saistošos noteikumus attiecībā uz nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanu. Tie ir 2021. gada 109. noteikumi. Arī tie nedala nodokļu maksātājus fiziskās personās. Mans jautājums: sakiet, lūdzu, kas, jūsuprāt, dod pašvaldībai deleģējumu pārdefinēt fiziskās personas savādāk, kā to nosaka Nekustamā īpašuma nodokļa likums?

A. Stucka.

Paldies par jautājumu. Šajā gadījumā mēs raugāties uz Grozījumi likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli” anotāciju, kurā tiek skaidroti šie 3.¹ pantā minētie principi, kurus jāpiemēro pašvaldībai, paredzot šo nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu kategorijas.

Un tāpat tur ir minēts šis pirmais objektīva grupējuma princips, kurā ir norādīts, ka pašvaldībai ir nodokļu maksātāji jāgrupē atbilstoši objektīviem kritērijiem. Un tālāk tur ir norādīts, piemēram, nodokļu maksātāji – fiziskas personas, juridiskas personas. Tālāk, kā piemērs, nodokļa objekti – dzīvojamās mājas, ražošanas objekti, komercobjekti un tā tālāk. Līdz ar to, ievērojot šo leģitīmo mērķi un samērīguma principu, tāpat arī izmantoja iespēju, tāpat, nospēcizēt šo skaidrojumu pašvaldības saistošajos noteikumos.

G. Kusiņš.

Bet, vai, jūsuprāt, 3.¹ dod iespēju dot deleģējumu pašvaldībai pārformulēt, kas ir nodokļu maksātājs, un paredzēt terminu „fiziska persona” ar citādāku saturu, nekā paredzējis likumdevējs?

A. Stucka.

Bet pašvaldība ar saviem saistošajiem noteikumiem nemaina nodokļu maksātājus. Pašvaldība ar saviem saistošajiem noteikumiem regulē vietējo politiku likuma ietvaros. Nodokļu maksātāji joprojām ir tie paši. Ir šis nodokļu pamatrežīms, kas izriet no likuma, un attiecīgi ar pašvaldību saistošajiem noteikumiem viņu nemaina.

Respektīvi, tā pozīcija ir tāda, ka nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi – tas ir papildus fakultatīvs instruments. Respektīvi, pašvaldību saistošie noteikumi, nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi pašvaldībā var būt un var arī nebūt, viņi

nekādā veidā neietekmē nodokļu režīmu.

Pašvaldību saistošo noteikumu izdošana nav pašvaldības pienākums, bet tiesības šajā gadījumā. Un viņi ir izmantojuši tiesību izdot un paredzēt papildu fakultatīvos nosacījumus. Tas, kas attiecas uz nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju tiesībām, kas izriet, piemēram, no likuma „Par nodokļiem un nodevām” 14. panta, kur ir minētas vispārējās tiesības, saistošie noteikumi neskar šīs vispārējās tiesības. Viņi paredz lokāli vietējai vajadzībai regulētus jautājumus funkciju izpildei, kas ir vietējās kopienas interesēs. Tāda ir tā pozīcija.

G. Kusiņš.

Vai es pareizi saprotu, ka jūs nesaskatāt šeit problēmas ar deleģējumu, lai gan tas 3. punkta formulējums atšķiras no likuma formulējuma?

Likumā pateikts, ka maksā fiziskas un juridiskas personas, nedalot pilsonību, savukārt pašvaldība saka: fiziska persona noteikumu izpratnē ir dalībvalsts, un tie ir tie pilsoņi. Tad jūs uzskatāt, ka pašvaldībai ir deleģējums pārdefinēt savādāk, ko nozīmē fiziska persona likumā?

A. Stucka.

Tāpat vēlreiz. Pašvaldība nedefinē likuma terminu. Viņi vienkārši joprojām ir nodokļu maksātāji. Un nodokļu maksāšanas režīmi, pašvaldību saistošie noteikumi par nodokļu atvieglojumiem... viņi neietekmē nodokļu atvieglojumu. Mēs varētu diskutēt par nodokļu likmēm, kas attiecas uz visiem nodokļu maksātājiem, bet nodokļu atvieglojumi – tas ir papildus un fakultatīvs instruments.

Un pašvaldība... viņa nekādā veidā nemaina to, ka nodokļu maksātājs ir fiziskas vai juridiskas personas, tā joprojām ir. Tāpat kā pašvaldība nevar pateikt, kad jūs maksāsi nodokli vai nemaksāsi nodokli. Pašvaldība var paredzēt atvieglojumus, bet nodokļu maksāšana – tas ir, diemžēl vai par laimi, visu pienākums, un pašvaldība to nevar mainīt.

G. Kusiņš.

Tāpat jūs uzskatāt, ka pašvaldība nav šeit ar 3. punktu pārformulējusi, kas ir fiziska persona?

A. Stucka.

Viņa nav pārformulējusi nodokļu likumu kontekstā, kas ir fiziska persona.

G. Kusiņš.

Bet 3. punkta tvērumš ir acīmredzami šaurāks nekā Saeimas pieņemtā likuma... Nekustamā īpašuma likuma, formulējums, kas aptver pilnīgi visu valstu pilsoņus.

A. Stucka.

Tā konceptuālā pozīcija, kad mēs neredzam nodokļu atvieglojumus kā tādus, kas ietekmē nodokļu maksāšanas pienākumu kā tādu. Mēs gribam pateikt, ka tas ir papildus. Respektīvi, nodokļu maksātāji ir visas fiziskas vai juridiskas personas. Bet pašvaldību gadījumā, runājot par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem, tas ir unikāls gadījums, kas nekādā veidā neietekmē. Piemēram, es, pārceļoties uz kādu pašvaldības dzīvesvietu, es nevaru prasīt pašvaldībai: klausies, pieņem manā gadījumā nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus. Tā ir pašvaldību prerogatīva. Savukārt tas, kas izriet no likuma, – man ir jāmaksā nodoklis, vai es gribu vai es negribu, bet tas, ko paredz pašvaldība, tas ir papildus, tas ir alternatīvs.

G. Kusiņš.

Nu paldies. Nav jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Tāpat turpinām ar tiesnešu jautājumiem. Un vārds tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Jā, paldies. Tāpat jūs apgalvojāt, ka Jūrmalas iedzīvotājiem liels šis te nodokļu maksāšanas slogs un ka nav alternatīvu līdzekļu, kā sasniegt mērķi. Bet tai pat laikā noteikumi paredz šos te atvieglojumus, tikai esot vienai pazīmei. Nu, šajā konkrētajā gadījumā, mūsu strīdus gadījumā, tas ir apgādnieka zaudējums. Neatkarībā no tā, vai šis cilvēks ir miljonārs vai nav miljonārs, un tādas ir vairākas grupas, kur tas atvieglojums pienākas automātiski.

Tad varbūt tas tomēr ir alternatīvs līdzeklis – vērtēt šo finansiālo stāvokli. Teiksim, ja cilvēks ir miljonārs vai nu ir kaut kādi, teiksim, viņa ienākumi ir kaut kāds noteikts, krietni augstāks sliekšnis nekā minimālā alga, tad vienkārši šim te visām personām pateikt, ka viņām tomēr ir jāmaksā pilns nodoklis bez šiem atvieglojumiem.

M. Pilmanis.

Varbūt atbildot uz šo jautājumu, mēs esam, teiksim, apkopojusi tās vērtības, kas ir personām jāmaksā, nekustamā īpašuma nodoklis, un teiksim, kas būtu bez atvieglojumiem, ja pašvaldība nepiešķirtu. Un nu ir 1000 lielākās tās vērtības. Un zemākā no tā tūkstoša ir 900, teiksim, eiro. Tas, tā kā būtu mazākais, kas jāmaksā.

Vairākām personām tie būtu vairāki tūkstoši jāmaksā gadā nekustamā īpašuma nodoklis. Un tā atvieglojuma tad tas mērķis jau ir tieši tā, nu, sekmēt to visu pašvaldības

aptveri, jo tās kadastrālās vērtības pašvaldībā ir vairākas reizes lielākas nekā apkārt esošajās pašvaldībās vai vispār valstī kopumā. Un nu tā ir... nu, Jūrmalas kā kūrortpilsētas ir tā problēma ar savu šo lielo kadastrālo vērtību, vietējie iedzīvotāji, nu, fiziski nespēj samaksāt.

Un tur jau arī nu nav starpība, vai viņš ir daudz bērnu ģimene, zaudējis apgādnieku. Ģimenes kā tā, iedzīvotāji... nu, ir, ir problēma samaksāt. Un situācijā, ja nebūtu šo atvieglojumu, nu neapšaubāmi ikvienai ģimenei būtu sociālās problēmas jeb materiālā situācija apgrūtināta, nespējot samaksāt nekustamā īpašuma nodokli pilnā apmērā, līdz ar to tas pamats arī ir izlīdzināt pēc būtības, radīt arī situāciju līdzīgu nodokļa apmēru, kā ir visā valstī.

Un varbūt vēl papildus vēlos norādīt par to grupējumu, ka atšķirībā no citām pašvaldībām ir divējāda politika pēc būtības. Viena, nu, daļa pašvaldību ar deklarēšanās faktu spēlējas ar likmēm. Proti, ja persona, nodokļu maksātājs, ir deklarējies, tad personai ir samazināta nekustamā īpašuma nodokļa likme. Savukārt, ja nav deklarējies, tad ir 1,5 procentu apmērā. Jūrmalas pašvaldībā pilnīgi visām personām ir samazināta likme 0,2 procentu apmērā un papildus, atbilstot nosacījumiem, tiek piešķirts vēl atvieglojums.

A. Stucka.

Vienkārši papildinot vēl kolēģi, vienkārši tā Jūrmalas pašvaldības administratīvā teritorija, viņa izskatās kā, kā šaha lauciņš. Respektīvi, ir nekustamie īpašumi, un... uz kuriem dzīvo bagāti vai ne tik bagāti cilvēki. Un vienkārši, ņemot vērā to teritoriālo konfigurāciju, ļoti sarežģīti sarēķināt un saprast, kuriem atvieglojumi – jā – un kuriem atvieglojumi – nē. Un tas tika vērtēts arī šīs darba grupas ziņojumā, ietvarā, pasakot, ka tā administrēšanas sistēma ir ļoti, ļoti sarežģīta. Tad no vienas puses – specializējam saistošos noteikumus ar noteiktu mērķi, paturot prātā, ka ir sociālās palīdzības sistēma, kur ir iespēja vienmēr paprasīt, bet nu tas neatrisina situāciju, kad ir villa, liela teritorija Jūrmalā, kur ir liels nekustamā īpašuma... liela kadastrālā vērtība, un līdz ar to liels nekustamā īpašuma nodoklis, un blakus dzīvo vietējais iedzīvotājs ilgu, ilgu gadus, kuram ir grūti un sarežģīti.

J. Briede.

Es saprotu, ko jūs sakāt, bet es nesaņēmu atbildi uz savu jautājumu. Jūs tāpat sakāt, ka jūs gribat palīdzēt tiem, kuriem ir grūtības ar samaksāšanu. Bet es runāju par tiem, kuriem nav nekādu grūtību, kuri ir miljonāri, kuri ļoti labprāt maksā nodokļus, tas ir, dalās ar sabiedrību, kuriem... un kuri vēl ir plus vēl tik arī pretimnākoši sabiedrībai, ka, piemēram, paņem aizgādībā bērnu, un tas arī ir viens no gadījumiem, kad jūs... kad jūs dodiet atvieglojumus. Viņam pietiek šo līdzekļu tāpat, viņš ir gatavs vēl dalīties.

Kāpēc jūs vēl nu tā kā neapsveriet ņemt vērā šo finansiālo stāvokli, nevis automātiski tikai tāpēc, ka viņš ietilpst šajā kategorijā, uzreiz piedāvāt viņiem atvieglojumus? Paldies.

E. Silova.

Jā, protams, mēs varētu vērtēt tīri teorētiski šo finansiālo stāvokli personas, bet es gribētu uzsvērt, ka atvieglojumu saņemšana – tā ir personas tiesība, tas nav pienākums. Respektīvi, tāpat kā, piemēram, mēs jebkurš varam sakrāt gada laikā čekus un iesniegt Valsts ieņēmumu dienestam, lai saņemtu iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksu. Tās ir mūsu tiesības, bet tas nav mūsu pienākums. Respektīvi, ja persona uzskata, ka šis finansiālais atbalsts no pašvaldības viņai nav nepieciešams, šī persona vienkārši nevēršas pašvaldībā ar šādu iesniegumu, jo tā ir personas tiesība saņemt atvieglojumu, bet ne personas pienākums.

J. Briede.

Saprātu, bet, ja jūs sakāt, ka tomēr ir grūtības jums ar to jūsu budžetu. Un tas galvenais iemesls ir tomēr panākt piešķirt tos atvieglojumus tiem, kam ir tās grūtības, nu tad varbūt šis tomēr ir alternatīvais līdzeklis. Tātad noteikt kaut kādus... jā, vairāk nekā.. nu, nav obligāti jābūt šiem cilvēkiem jau, nu, trūkumā vai maznodrošinātajiem, tomēr kaut kādu tādu griestu, jo es pieņemu, ka tie, kas ir iegādājušies šos te nekustamos īpašumus, lai iegūtu šo uzturēšanās atļauju, viņiem nu tā kā pēc loģikas vajadzētu būt pietiekamiem līdzekļiem. Paldies.

A. Stucka.

Es nevaru apsolīt, ka es esmu redzējis visus saistošos noteikumus par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem, bet man diezgan grūti ir iedomāties, kad pašvaldība savos saistošajos noteikumos regulē šo nodokļu progresivitātes jautājumu pēc būtības. Ja bagāts cilvēks, tad viņš nesaņem nodokļu atvieglojumus, ja nav tik bagāts, tad viņš saņem. Līdz ar to vienkārši no administrēšanas pozīcijām droši vien vienmēr ir iespēja padomāt, kā to varētu izdarīt, bet nu mums nav tādas informācijas, neesam tā vērtējuši.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā, labdien! Man būs daži precizējoši jautājumi. Pirmais būs par saistošo noteikumu normu piemērošanu. Vai es pareizi saprotu, ka tā atlaide, kas ir atbilstoši saistošajiem noteikumiem, piemēram, ēkām un tad ir domzīmīte – līdz 50 procentiem,

zemei – līdz 90? Vai tomēr ir jāsaprot, ka ēkām tā ir automātiski 50 procenti un zemei – 90 procenti?

E. Silova.

Jā, saistošajos noteikumos katrai kategorijai ir noteikts konkrēts atvieglojuma apmērs.

A. Rodiņa.

Tātad automātiski 90 procenti un 50 bez jebkādas izvērtēšanas. Un tad vai, piemēram, alternatīva nevarētu būt šo te, nu, konkrētās... vai šīs konkrētās personas situācijas vērtēšana, paredzot, ka atlaide ir nevis automātiski 50 procenti vai 90 procenti, bet līdz 50 procentiem, līdz 90 procentiem? Es saprotu... jā, paldies.

E. Silova.

Jā. Likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli” ir šis atvieglojuma apmērs ir ierobežots, un tur ir noteikti procenti, jau konkrēti procenti – tie ir 25, 50, 70, 90 procenti, cik daudz pašvaldība var paredzēt savos saistošajos noteikumos. Līdz ar to šis atvieglojuma apmērs ir noteikts atbilstoši likuma deleģējumam.

A. Stucka.

Es papildināšu kolēģi. Ir tā, ka sākotnēji, deviņdesmito gadu sākumā, pašvaldība varēja brīvi piemeklēt gan gadījumu, gan arī paredzēt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojuma procentu apmēru, tai skaitā atbrīvojot no nekustamā īpašuma nodokļa maksājuma. Savulaik... savukārt, kad Saeima pieņēma šobrīd spēkā esošo likumu „Par nekustamā īpašuma nodokli”, tad bija diskusija Saeimā, vai saglabāt šo iepriekšējo modeli, kad pašvaldība var brīvi regulēt gan tos, kam pienākas nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi, gan brīvi spēlēt ar šīm atbalsta procentu likmēm, bet nolēma diferencēt, precīzi pasakot, kādas ir šīs nodokļu atvieglojumu likmes. Līdz ar to pašvaldību saistošajos noteikumos var, kā kolēģe teica, tikai 25, 50, 70 vai 90 procenti. Cītu tiesību viņām nav.

A. Rodiņa.

Paldies, saprotu. Un tad vēl es skatos Finanšu ministrijas vēstuli, ko jūs arī ziniet, jo Kucinas kundze jautāja, tomēr gribēju precizēt. Ministrija norādīja, ka tomēr jūs nevarat atšķirīgi attiekties pret Krievijas pilsoņiem, un varat tad izvērtēt iesniegumu vispārējā kārtībā, un tas var tikt noraidīts pēc tādiem pašiem noteikumiem, kā tas tiek noraidīts, ja, piemēram, šādu iesniegumu ir iesniedzis Šveices Konfederācijas pilsonis. Sakiet, lūdzu, kādi ir tie tipiskie gadījumi, kad atsaka, nu, piemērot šo te atvieglojumu? Vai vispār tādi ir iespējami, ņemot vērā, ka nekāda vērtēšana nenotiek? Es saprotu, ir

šie te formālie kritēriji, bet praksē vai ir kādi gadījumi, kad vispār atsaka piešķirt atvieglojumu?

E. Silova.

Jā, praksē šādi gadījumi ir. Jāsaka, ka viņu nav daudz. Piemēram, šogad mēs esam atteikuši, nu, šogad tas ir nepilns pusgads, esam atteikuši trīs gadījumos piešķirt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu tieši valstiskās piederības dēļ. Un divi pilsoņi bija Krievijas Federācijas pilsoņi, un viens bija Antigvas un Barbudas pilsonis, ja. Līdz ar to – jā.

Bet visbiežāk tie atteikuma kritēriji varbūt viņi ne vienmēr ir saistīti tieši ar valstisko piederību, bet tikpat labi viņi var būt saistīti ar to, ka cilvēks vispār nav deklarējis Jūrmalas valstspilsētas administrācijā, bet iesniedz šo pieteikumu atvieglojumu saņemšanai, vai arī nav viņš deklarējis, piemēram, divus gadus, respektīvi, šis deklarēšanās ilgums ir īsāks. Līdz ar to šādi gadījumi ir, bet nu viņu nav ļoti daudz, jā.

A. Rodiņa.

Paldies. Un visbeidzot vēl viens jautājums no manas puses. Mēs zinām, ka... jūs stāstījāt, ka bija darba grupa izveidota, kas meklēja labāku risinājumu, nu, šai situācijai, tostarp arī kas bija izveidojusies pēc tiesas nolēmuma. Bet mēs arī zinām, ka Latvijā ir ievērojams skaits Krievijas pilsoņu, kas šeit dzīvo pastāvīgi, bet kādā mirklī viņi ir izvēlējušies kļūt par Krievijas pilsoņiem. Šīs personas var būt arī dzimušas Latvijā, šeit viņas strādā jau gadu gadiem, maksā nodokļus, tāpat iesaistās ekonomikā, kultūras dzīvē, pašvaldības dzīvē, bet ir Krievijas pilsoņi. Vai jūs neapsvērāt iespēju tomēr pēc būtības, nu, cilvēkiem, kas šeit ir ilgstoši dzīvojuši tāpat uz pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, tomēr arī paredzēt atvieglojumus?

E. Silova.

Nu, nodokļu atvieglojums pēc būtības ir finansiālais ieguvums konkrētam cilvēkam, jo tas samazina aprēķināto maksājamo nodokļu summu. Un iemesli, kāpēc cilvēki ir izvēlējušies Krievijas pilsonību, parasti arī ir finansiāli. Tie ir kaut kādi pabalsti no citas valsts. Līdz ar to nu pēc būtības šeit ir gan finansiālais ieguvums no vienas puses, gan finansiālais ieguvums no citas puses. Jautājums – ko tad cilvēks īsti izvēlas?

A. Stucka.

Jūrmalas pašvaldībai ir bijuši arī tādi gadījumi, kad ir sarakste ar Krievijas pilsoni attiecībā par to, ka viņam nepienākas nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojums, kas ir kalpojis par pamatu, lai šis pastāvīgais iedzīvotājs iegūtu pilsonību Latvijas un

tai skaitā saņemtu nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus. Līdz ar to var uzskatīt, ka arī šīs te sistēmai ir bijusi stimulējoša, lai viņš, šis Krievijas iedzīvotājs, kļūtu par Latvijas pilsoni.

A. Laviņš.

Jā, vēl ir tiesnešu jautājumi.

Vārds tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Jā, paldies. Man ir jautājums. Jūs tikko teicāt, ka tādad šie... nu, šis finansiālais labums tām personām, kas ieguvušas Krievijas pilsonību. Sakiet, lūdzu, teiksim, pašvaldībai ienāk informācija par Krievijas maksātajām pensijām vai citiem šiem te finansiālajiem labumiem?

M. Pilmanis.

Nu man šķiet, ka sociālajam dienestam sadarbībā ir pieejama informācija par tām pensijām, ko izmaksā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra. Bet, ko izmaksā Krievijas Federācija pa taisno, man šķiet, ka tādas informācijas nav.

A. Laviņš.

Paldies. Uzklaušīsim pieaicinātās personas.

Un pirmā pieaicinātā persona ir Saeima. Un Saeimu šajā tiesas sēdē pārstāv uz pilnvaras pamata Saeimas Juridiskā biroja juridiskā padomniece Laura Jambuševa.

Personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

A. Ziemele.

Dokumenti pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies. Jambuševas kundze, aicinu jūs sniegt Saeimas viedokli šajā lietā.

Tādad šajā Satversmes tiesas lēmumā, ko es jau pieminēju ievadā, ir uzdoti četri jautājumi Saeimai. Noteikti sagaidām atbildes uz šiem jautājumiem. Un, ja vēl ir citi apsvērumi, ko jūs pēc savas iniciatīvas vēlaties darīt zināmu Satversmes tiesai, protams, jums tādas iespējas ir. Lūdzu, klausāmiešus!

L. Jambuševa.

Labdien, godātā tiesa! Labdien, lietas dalībnieki!

Saeima ir sagatavojusi atbildes uz visiem šiem Satversmes tiesas uzdotajiem jautājumiem, un attiecīgi arī secīgi jautājumu pēc jautājuma tos atbildēšu. Un es arī

nolasīšu jautājumu, jo tie ir diezgan izvērsti, un tad, lai iedotu šo kontekstu, par ko tieši Saeima sniedza atbildi.

Un pirmais jautājums ir šāds: vai likumā paredzētais pilnvarojums pašvaldībai noteikt atsevišķas nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju kategorijas, kurām piemērojami šī nodokļa atvieglojumi, ietver pašvaldības tiesības noteikt šī nodokļa atvieglojumus fiziskajām personām atkarībā no to pilsonības? Un visupirms vēlos sniegt tādu vispārīgu ieskatu tajās pilnvarojošajās normās, kas izriet no nodokļu tiesiskā regulējuma, ko pieņēmusi Saeima.

Un tad attiecībā tieši uz atvieglojumiem tad visupirms tas ir likums „Par nodokļiem un nodevām”. Un šis vispārīgais likumdevēja pilnvarojums attiecībā uz visiem nodokļu veidiem ir ietverts šī likuma 3. panta otrajā daļā, un tā paredz, ka konkrētā nodokļa likumā pašvaldībām var dot tiesības piemērot atvieglojumus tiem maksājumiem, kuri ieskaitāmi pašvaldību budžetos, kā arī noteikt nekustamā īpašuma nodokļa objektu un likmi. Un tālāk jau viss... tālāk jau detalizēts šis pilnvarojums ir tieši speciālajā likumā – likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli”. Un 5. panta trešā daļa paredz, ka pašvaldības var izdot saistošus noteikumus, kuros paredzēti atvieglojumi atsevišķām nekustamā īpašuma nodokļu maksātāju kategorijām. Šī 5. panta ceturtā daļa ietver arī tādu precizējošu pilnvarojumu jau attiecībā uz procentuālu apmēru šo atvieglojumu noteikšanai un iezīmē tātad šo amplitūdu, šo pašvaldības rīcības brīvību, proti, pašvaldība var noteikt atvieglojumus atsevišķām nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju kategorijām 90, 70, 50 vai 25 procentu apmērā no nekustamā īpašuma nodokļa summas.

Un tālāk Saeimas ieskatā kopsakarā ir jāskata ar šīm jau minētajām normām arī šī paša likuma 3.¹ pants. Un 3.¹ pants nosaka vairākus nozares principus tieši attiecībā uz nekustamā īpašuma nodokli, kas pašvaldībai ir jāievēro, nosakot šos atvieglojumus. Un šie principi tātad savā veidā ierobežo un regulē pašvaldības rīcības brīvības robežas, jo atvieglojumu noteikšana nevar būt pretrunā ar šiem likumdevēja noteiktajiem principiem.

Un viens no šiem principiem, kas ietverts šajā 3.¹ pantā, ir objektīvā grupējuma princips, kas tātad arī ir nozīmīgs šajā lietā, un tas ved pie atbildes uz Satversmes tiesas uzdoto otro jautājumu – kāds ir likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.¹ panta pirmās daļas 1. punktā ietvertā objektīvā grupējuma principa saturs un vai atbilstoši šim principam personas pilsonība ir uzskatāma par objektīvu kritēriju, un vai tādējādi objektīva grupējuma princips pieļauj nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju grupēšanu atkarībā no viņu pilsonības? Līdz ar to es šobrīd secīgi turpināšu atbildi uz šo otro jautājumu, skaidrojot objektīvā grupējuma principa saturu un to, vai pilsonība var būt šis objektīvais kritērijs, pēc kura var grupēt nodokļu maksātājus. Un tad es atgriezīšos atpakaļ pie atbildes sniegšanas uz pirmo jautājumu, jo, nu, jā, lai atbildētu pilnvērtīgi

uz pirmo jautājumu, nepieciešams iet tālāk šobrīd atbildē uz šo otro jautājumu.

Un tāpat, pievērsoties objektīvā grupējuma principa saturam. Tāpat atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.¹ panta pirmās daļas 1. punktam un arī trešajai daļai, nosakot nekustamā īpašuma nodokļa likmi un atvieglojumus, pašvaldība tostarp ievēro objektīva grupējuma principu. Un saskaņā ar šo principu tāpat nodokļu maksātāji vai nodokļa objekti tiek grupēti atbilstoši objektīviem kritērijiem. Šis princips šajā likumā ir ieviests ar 2012. gada 15. novembra grozījumiem, un tie stājās spēkā 2012. gada 18. decembrī. Un šis princips likumprojekta anotācijā tolaik ir skaidrots ļoti lakoniski, un, proti, nodokļa maksātāji vai nodokļa objekti tiek grupēti atbilstoši nosakāmiem objektīviem kritērijiem, piemēram, nodokļa maksātāji kā fiziskās un juridiskās personas. Un līdz ar to Saeimas ieskatā šī principa mērķis un saturs ir tāds, ka grupēšana notiek pēc kādas iepriekš zināmas, objektīvi konstatējamās un noteiktai nodokļu maksātāju grupai kopīgas un vienojošas pazīmes, un šī principa mērķis tāpat līdz ar to ir novērst to, ka būtu patvaļīga atvieglojumu piešķiršana, proti, pašvaldībai balstoties vai nu uz subjektīvām pazīmēm, vai piešķirot atvieglojumus atsevišķām individuāli noteiktām personām.

Un tāpat šis princips nodrošina, ka atvieglojumus tāpat varēs saņemt visa pēc šī objektīvi konstatējamā kritērija konkrēti identificējama nodokļu maksātāju grupa. Un Saeima uzskata, ka personas pilsonība varētu būt šāda objektīvi konstatējama, noteiktai nodokļu maksātāju grupai kopīga un vienojoša pazīme. Un likumdevējs nav likumā paredzējis nedz konkrētu atļauju, nedz konkrētu aizliegumu veikt grupēšanu tieši pēc pilsonības kritērija.

Līdz ar to, raugoties formāli uz objektīvā grupējuma principa saturu, tad, jā, ir iespējams grupēt nodokļu maksātājus pēc to pilsonības. Un šajā aspektā Saeima piekrīt Augstākās tiesas lēmumā par pieteikuma iesniegšanu Satversmes tiesai izdarītajiem secinājumiem, un proti, ka objektīvā grupējuma princips neliedz objektīvi grupēt šos nodokļu maksātājus grupā, pamatojoties uz pilsonības kritēriju. Un vienlaikus, un tam arī piekrīt Saeima, Augstākā tiesa šajā lēmumā ir atsaukusies uz Satversmes tiesas iepriekš citā līdzīgā lietā paustajām atziņām un secinājumiem, ka uz pilsonības kritēriju balstītajai atšķirīgai attieksmei ir jābūt attaisnotai. Un arī Saeima tāpat pievienojas šim viedoklim. Un tālāk šajā lietā, kas ir Satversmes tiesas divtūkstoš... tāpat vispirms nosaukšu lietas numuru – lietas numurs ir 2017-28-0306, un tas ir Satversmes tiesas spriedums šajā lietā, kas pieņemts 2018. gada 29. jūnijā ar Saeimas ieskatā līdzīgiem lietas apstākļiem, kas, nu, protams, atšķiras no izskatāmās lietas, bet Saeimas ieskatā šie paustie secinājumi ir zināmā mērā attiecināmi arī uz šo lietu.

Un šajā lietā Satversmes tiesa, vērtējot to, vai likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli” ietvertais pilnvarojums ļauj paredzēt atšķirīgu attieksmi pilsonības dēļ, proti, šajā lietā, balstoties uz šo kritēriju, bija piemērotas samazinātas šī nodokļa likmes,

tolaik atzina, ka atšķirību noteikšana, pamatojoties uz pilsonības kritēriju, nav uzskatāma par absolūti aizliegtu un noteiktos gadījumos šā kritērija izmantošana var tikt attaisnota. Tātad es citēju šī sprieduma 10. un 10.1. punktu. Un vienlaikus šajā pašā lietā Satversmes tiesa arī secināja, ka šādai atšķirīgai attieksmei pilsonības dēļ tomēr ir jābūt pamatotai ar objektīviem apsvērumiem, kas paši par sevi nav saistīti ar attiecīgo personu pilsonību. Un šajā aspektā Satversmes tiesa ir atsaukusies arī uz Eiropas Savienības tiesas praksi.

Un tātad arī no Satversmes tiesas secinājumiem šajā lietā var izdarīt slēdzienu, ka nodokļu maksātāju grupēšana pēc pilsonības kritērija formāli varētu būt pieļaujama. Un līdz ar to arī Saeima uzskata, ka objektīva grupējuma princips formāli pieļauj šo nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju grupēšanu atkarībā no viņu pilsonības, jo tas ir objektīvi konstatējams šai personu grupai kopīgs un vienojošs kritērijs. Taču Saeima uzskata, ka tas, vai šī atšķirīgā attieksme pilsonības dēļ ir pamatota ar tādiem objektīviem apsvērumiem, kas paši par sevi nav saistīti ar personas pilsonību, to jau varētu noskaidrot, tad attiecīgi vērtējot apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. pantam pēc būtības, un, proti, noskaidrojot, vai šai atšķirīgajai attieksmei pret nodokļu maksātājiem ir objektīvs un saprātīgs pamats.

Un līdz ar to šobrīd, atgriežoties pie atbildes sniegšanas uz cieši saistīto pirmo jautājumu, tad Saeimas atbilde ir tāda, ka likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli” normās, proti, 5. panta trešajā un ceturtajā daļā un 3.¹ pantā to kopsakarā paredzētais pilnvarojums pašvaldībai noteikt atsevišķas nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju kategorijas, kurām ir piemērojami šī nodokļa atvieglojumi, ietver arī pašvaldības tiesības noteikt šī nodokļa atvieglojumus fiziskajām personām atkarībā no to pilsonības. Taču pašvaldības rīcības brīvība ir ļoti stingri ierobežota, jo, pirmkārt, nosakot šos atvieglojumus, šai atšķirīgajai attieksmei pilsonības dēļ ir jābūt pamatotai ar objektīviem apsvērumiem, kas paši par sevi nav saistīti ar attiecīgo personu pilsonību. Un, otrkārt, pašvaldībai, šos atvieglojumus nosakot, ir jāievēro Satversme, vispārējie tiesību principi un starptautiskās saistības nodokļu uzlikšanas un cilvēktiesību jomā. Un tas tātad nozīmē pierādīt to, ka šai atšķirīgajai attieksmei pret nodokļu maksātājiem ir leģitīms mērķis un tā ir samērīga, proti, tai ir objektīvs un saprātīgs pamats. Tā tā bija atbilde uz pirmo un otro Satversmes tiesas uzdoto jautājumu.

Un tagad turpināšu atbildi uz trešo jautājumu. Tas ir šāds: vai pašvaldības noteiktie nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi, ņemot vērā to mērķus, ir daļa no sociālās drošības sistēmas un vai šādā gadījumā pašvaldībai ir tiesības šos atvieglojumus piešķirt personām atkarībā no viņu uzturēšanās pastāvīguma valstī? Un tie ir būtībā divi jautājumi, bet atbildēšu tos kopsakarā.

Un tātad Saeimas atbilde ir, ka, jā, šie atvieglojumi, vērtējot pēc to mērķa, var kalpot kā sociālais atbalsts noteiktām sabiedrības grupām, noteiktiem nodokļu

maksātājiem, un līdz ar to Saeimas ieskatā tie ir uzskatāmi par daļu no sociālās drošības sistēmas. Un uz to visupirms jau norāda arī atsauce, kas ir lietota uz sociālās atbildības principu un sociāli atbildīgas valsts principu likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.¹ panta ceturtajā daļā, kur, citējot, „nosakot nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus kopsakarā ar nodokļa likmi vai likmēm, pašvaldība ievēro sociālās atbildības principu, saskaņā ar kuru tā it īpaši ņem vērā nodokļa ietekmi uz sociāli mazaizsargāto un trūcīgo iedzīvotāju grupām”. Un tas atvieglojums, kas tiek tātad aplūkots izskatāmajā lietā, Saeimas ieskatā ir ar šādu sociāla atbalsta raksturu, un tātad tas... nu, jā, paredz nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu tad, ja nodokļu maksātāju ģimenē tātad ir apgādnieku zaudējis bērns līdz 19 gadu vecumam. Un tātad šāda grupa pašvaldības izpratnē ir atzīstama par sociāli mazaizsargātu, tādu, kurai jāsniedz šis sociālais atbalsts. Un arī neatkarīgi no tā, vai šī persona var pretendēt uz citiem sociālā atbalsta pasākumiem, kas izriet no citām pašvaldības pieņemto normatīvo aktu normām.

Un, to visu ņemot vērā, Saeima uzskata, ka ir piemērojami principi un kritēriji, kas izriet no normatīvajiem aktiem sociālās drošības jomā. Un visupirms likums, kas nosaka sociālās drošības sistēmas veidošanas un darbības principus Latvijā, ir likums „Par sociālo drošību”. Un no tā izriet, ka nodokļa atvieglojums ir viens no instrumentiem jeb pasākumiem sociālās drošības sistēmas jomā, kuru var nodrošināt pašvaldība, lai veicinātu personas sociālo tiesību pilnvērtīgu īstenošanu. Es tātad atsaucos uz šā likuma 13. pantu un tā pirmo un otro daļu. Un sociālās drošības sistēma Latvijā paredz sociālā atbalsta sniegšanu neatkarīgi no personas pilsonības, un pilsonības kritērijs šajā likumā pieminēts nav. Un vienlaikus, lai persona varētu pretendēt uz sociālo atbalstu no valsts vai pašvaldības, šis likums arī skaidri norāda uz nepieciešamību konstatēt šo personu saikni ar Latviju un arī uzturēšanās pastāvīgumu Latvijā. Un, citējot likuma „Par sociālo drošību” 3. panta pirmo daļu, „šā likuma noteikumi ir spēkā attiecībā uz visām personām, kuru dzīvesvieta ir Latvijā”.

Un otrs nozīmīgs normatīvais akts sociālās drošības sistēmas jomā Latvijā ir „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums”. Un tas ir pieminēts arī Augstākās tiesas lēmumā, vēršoties Satversmes tiesā. Un arī Saeima šajā ziņā pievienojas Augstākās tiesas šajā lēmumā izdarītajiem secinājumiem arī attiecībā uz šā likuma 3. pantu, ka tātad atbilstoši šā likuma 3. pantam sociālās drošības sistēma Latvijā paredz atbalsta sniegšanu neatkarīgi no personas pilsonības. Un sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību var saņemt citu valstu pilsoņi, ja tiem izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja, kas apliecina ilgstošu uzturēšanos Latvijā un ciešu, noturīgu saikni ar Latviju. Tas tātad ir norādīts šī likuma 3. panta pirmās daļas 2. punktā.

Līdz ar to Saeima secina, ka atbilstoši sociālās drošības sistēmu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem Latvijā, lai pretendētu uz sociālo atbalstu,

tostarp arī uz nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu ar sociālās aizsardzības raksturu, kā šajā lietā, ir jākonstatē personas uzturēšanās pastāvīgums Latvijā. Un tas attiecīgi varētu tikt konstatēts tād, kā jau šie likumi to pieļauj, caur pastāvīgās uzturēšanās atļauju, un arī to var konstatēt caur dzīvesvietas deklarēšanu konkrētā pašvaldībā. Un tas vien, ka personai šāds īpašums piederētu, bet tā neuzturētos ilgstoši Latvijā, nebūtu šī saikne, tād neļautu kvalificēties šāda sociāla atbalsta, tād arī šāda atvieglojuma saņemšanai, jo izšķirošais kritērijs tād ir šī ciešā, noturīgā saikne ar Latviju. Un līdz ar to Saeima izdara šo slēdzienu, atbildot uz šo jautājumu, ka pašvaldībai ir tiesības piemērot šos nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus atkarībā no viņu uzturēšanās pastāvīguma valstī.

Un ceturtais Satversmes tiesas uzdotais jautājums ir šāds: vai prasība pēc personas uzturēšanās pastāvīguma valstī kā nosacījums nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojuma saņemšanai nodrošina vai veicina pašvaldības funkciju un uzdevumu izpildi? Un Saeimas ieskatā šis jautājums nu būtībā pieprasa sniegt tādu praktiskas dabas vērtējumu Saeimai par citas nošķirtas, atvasinātas publiskas personas, proti, pašvaldības darbības aspektiem. Un Saeima tā īsti nevarētu sniegt tādu izvērstu atbildi, jo Saeimas rīcībā šādas informācijas par tādiem praktiskajiem aspektiem nav, un Saeima arī uzskata, ka tas būtu ļoti atkarīgs no katras konkrētās pašvaldības situācijas. Taču Saeima vēlas sniegt tādu vispārīgāka rakstura atbildi uz šo jautājumu, atsaucoties tieši uz Saeimas pieņemto tiesisko regulējumu šajā jomā un uz Satversmes tiesas praksi.

Tād, vispārīgu personas uzturēšanos pastāvīgi Latvijā tād var apliecināt caur dzīvesvietas deklarēšanu konkrētā pašvaldībā, un, kā atzinusi Satversmes tiesa lietā Nr. 2017-28-0306, patiešām šis nodokļu maksātāju pienākums deklarēt dzīvesvietu konkrētā pašvaldībā varētu noteiktos gadījumos veicināt pašvaldības funkciju un uzdevumu izpildi.

Un viens no šiem veidiem, kā pašvaldība var apzināt savus iedzīvotājus, viņu vajadzības, arī ir tād veicināt to, ka tiek deklarēta dzīvesvieta šīs pašvaldības teritorijā, un līdz ar to šī iegūtā informācija par pašvaldības iedzīvotāju skaitu ļauj plānot budžeta ieņēmumus un izdevumus, ļauj attīstīt pašvaldības teritoriju, paredzot noteiktu infrastruktūru un tās iespējamo izmantošanu, nodrošināt nepieciešamos pakalpojumus un veikt citus uzdevumus. Tād tas ir norādīts šī sprieduma 15.3. punktā.

Un tālāk Saeima vēlas norādīt, ka, protams, prasība deklarēt dzīvesvietu, tas var palielināt konkrētās pašvaldības ieņēmumus no iedzīvotāju ienākuma nodokļa un tād arī palīdz prognozēt paredzamu nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju ienākumu daļu pašvaldības budžeta veidošanai. Un, protams, pašvaldības autonomo funkciju īstenošana notiek, izmantojot pašvaldības budžeta ieņēmumus, līdz ar to ir saprotama šī pašvaldības vēlme un nepieciešamība prognozēt un plānot šī budžeta ieņēmumus un arī izmantot no nekustamā īpašuma nodokļa, no iedzīvotāju ienākuma nodokļa gūtos

ieņēmumus tās funkciju un uzdevumu pildīšanai. Līdz ar to Saeima var piekrist, ka prasība pēc personas uzturēšanās pastāvīguma valstī, kas varētu tikt konstatēta caur dzīvesvietas deklarēšanu noteiktā pašvaldībā, varētu būt šis nosacījums nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piemērošanai un tātad veicināt attiecīgi pašvaldības funkciju un uzdevumu izpildi. Tomēr patiesi Saeima uzskata, ka tas būtu vērtējams attiecībā uz katru konkrēto pašvaldību individuāli, un tas tātad... nu pašvaldības iespējās atbildēt, kādu pamatojumu tā tieši var sniegt par šo ieguvumu.

Un piektais jautājums, uz ko Saeimai ir lūgts sniegt atbildi, ir šāds: vai nekustamā īpašuma nodokļa piemērošana, kā arī likmju un atvieglojumu noteikšana var būt atkarīga no nodokļu maksātāju klasifikācijas iekšzemes nodokļu maksātājos – rezidentos – un ārvalstu nodokļu maksātājos jeb nerezidentos? Un Saeima uzskata, ka tas tā varētu būt, un tā būtu tātad grupēšana atbilstoši objektīvā grupējuma principa saturam, tātad grupēšana pēc pazīmes „rezidents / nerezidents” un tas arī iekļautos līdz ar to likumdevēja dotā pilnvarojuma ietvaros.

Turklāt rezidentam ir pienākums deklarēt savu dzīvesvietu kādā no Latvijas pašvaldībām, ja tā pamata dzīvesvieta Latvijā, vai arī pienākums pierādīt, ka šī persona uzturas Latvijas Republikā 183 dienas vai ilgāk jebkurā 12 mēnešu periodā. Un tā tas ir noteikts likuma „Par nodokļiem un nodevām” 14. panta otrajā daļā, un tas tātad arī parāda to veidu kā arī no rezidentiem tiek sagaidīts apliecināt šo savu piesaisti un uzturēšanās pastāvīgumu.

Un tomēr Saeima vēlas piebilst, ka arī šādai grupēšanai pēc pazīmes „rezidents / nerezidents” kā ikvienai grupēšanai, bez šaubām, ir jābūt objektīvi saprātīgi pamatotai un caur to radītajai atšķirīgajai attieksmei ir jābūt tātad objektīvam un saprātīgam pamatam.

Un ar to arī noslēdzu tad Saeimas sniegto atbilžu izklāstu un esmu gatava atbildēt uz tālākiem jautājumiem. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies par izvērstajām atbildēm uz tiesas uzdotajiem jautājumiem.

Un sekos vēl tiesnešu jautājumi.

Vispirms vārds tiesnesim Jānim Neimanim. Lūdzu!

J. Neimanis.

Jā, man jums jautājums. Tātad nediskriminācijas princips izriet no starpvalstu attiecībām, kas liedz valstīm vai pieļauj, ja tam ir kaut kāds īpašs pamats, savu valstu pilsoņus... pret savu valstu pilsoņiem attiekties labvēlīgāk nekā pret citu valstu pilsoņiem. Vai no šī, ka šo jautājumu lemj valstis starptautiskās attiecībās, nu, tostarp arī, nu, jā, tātad ar citām valstīm, vai no tā neizriet tas, ka, lai arī valstu... teiksim,

pilsonības valsts kritērijs ir objektīvi konstatējams, tomēr šis ir jautājums, ko izšķir primāri valsts, nevis katra pašvaldība? Jo, ja katra pašvaldība šo jautājumu varētu izšķirt, tad mums būtu viens novads, kurā ir īpaša labvēlība ne tikai Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem, Šveices Konfederācijai, bet, piemēram, Moldāvijas Republikai vai tai pašai Antigvai un Barbudai, turpretī citā novadā antigvieši un barbudieši nesaņem attiecīgi šīs te priekšrocības. Un veidojas, nu, teiksim, šī te Latvijas karte kā tāds... kā tāds... jā, ļoti raibs, raibs piegājiens.

Mans jautājums ir tādā saistīts ar to, vai šis nav tomēr valsts jautājums, valsts kompetences jautājums, lai arī formulējums objektīvi, grupējuma kritēriji it kā, šķiet, pieļauj deleģēt pašvaldībām, tomēr pēc savas jēgas un būtības nav tāds, kas ir deleģēts pašvaldībām?

L. Jambuševa.

Jā, paldies par jūsu jautājumu.

Saeimas pozīcija ir tāda un šeit arī vadoties uz iepriekš tādā jau pieminēto Satversmes tiesas spriedumu, ka tomēr ir dots šis ietvars, tad objektīvā grupējuma princips, kura ietvaros tādā pašvaldība varētu rīkoties. Un, protams, ka pašvaldība nav atbrīvota no pienākuma ievērot diskriminācijas aizlieguma principu, tiesiskās vienlīdzības principu, starptautiskās saistības, nu jebko, kas tādā ir relevants, tādā pieņemot jebkāda rakstura ierobežojumu vai nosakot vienādu vai atšķirīgu attieksmi, nu, vienādu attieksmi pret vienādos... Labi, es neiedziļināšanos tālāk, bet jūs sapratāt manu domu. Šeit ir tikai šis viens aspekts.

Bet visas šīs saistības, šie principi jāņem vērā. Un Saeima uzskata, ka tomēr šī rīcības brīvība pašvaldībai kā nošķirtai atvasinātai publiskai personai, šim publisko tiesību subjektam, arī viņai ir tiesības veikt šo vērtējumu, ievērojot šīs saistības, un ka tas nav viennozīmīgi tikai un vienīgi valsts izšķiršanās jautājums.

Bez šaubām, tas varētu tikt regulēts Saeimas pieņemta likuma līmenī. Vienlaikus Saeimas pozīcija ir tāda, ka, dodot šo principu, tiek dota pietiekami liela rīcības brīvība pašvaldībai tomēr rīkoties, izvērtējot tās savas konkrētās pašvaldības teritorijas iedzīvotāju rakstura īpatnības un tā tālāk, un tādā rīkoties atbilstoši savai situācijai, vienlaikus tādā ievērojot nepieciešamību ievērot visus šos principus.

J. Neimanis.

Nu jā, vienkārši kādēļ es to jautāju? Un es sapratu jūsu viedokli, es pieļāju, ka tas arī nemainās. Ja teiksim, kāda pašvaldība nodibina kādas draudzīgas attiecības, nezinu, piemēram, ar Japānas Kobes pilsētu vai kāda cita pašvaldība ar kādu.. nezinu, Kemerovas pilsētu un nolemj savā teritorijā draudzīgo šo attiecību dēļ kādam dot priekšrocības, diferenciāciju atkarībā no pilsonības valsts, tad Saeima tur nekādu šķērslī

neredz tur, ciktāl to pieļauj OECD konvencijas un pārējais. Tātad Saeima šo aspektu ir deleģējusi tālāk pašvaldībām.

L. Jambuševa.

Šobrīd atbilstoši šobrīd spēkā esošajam regulējumam, tad Saeimas pozīcija ir, jā, šāda, ka tātad tas ir pašvaldības rīcības brīvības ietvaros, un pašvaldība šajā gadījumā ir nošķirta atvasināta publiska persona, un tas ir tātad viņas, jā, pašas pienākums šo visu vērtēt. Jā, paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Paldies. Labdien! Sakiet, lūdzu, jūs teicāt, ka tātad trūcīgā persona un maznodrošinātā persona ir tas subjekts, kurš var saņemt atvieglojumus. Un nu no tā, ko jūs teicāt, es sapratu, ka tas, ka persona ir zaudējusi apgādnieku vai šīs citas grupas arī, piemēram, paņēmusi apgādībā kādu bērnu, vai tas automātiski pats par sevi nozīmē, ka personai ir slikta finansiālā situācija? Paldies.

L. Jambuševa.

Nē, tas pats par sevi to nenozīmē. Šajā gadījumā es atsaucos uz sociāli atbildīgas valsts principu, kas ir jāņem vērā atbilstoši kā tas ir noteikts likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.¹ panta ceturtajā daļā, un šajā normā ir pateikts, ka it īpaši ir jāņem vērā tātad nodokļu ietekme uz sociāli mazaizsargāto un trūcīgo iedzīvotāju grupām, bet ne tikai. Tās ir tās grupas, kas būtu it īpaši aizsargājamas, bet tas tātad neliedz pašvaldībai noteikt arī citas personu grupas, kas, viņasprāt, būtu aizsargājamas. Un šajā gadījumā tātad šī grupa ir izvēlēta, tātad, ja ģimenē ir apgādnieku zaudējis bērns līdz 19 gadu vecumam, kam arī var būt vajadzīgs sociāla atbalsta kāds pasākums, un šajā gadījumā tātad tas var būt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojums, un tas nav jāsasaiستا vienmēr ar šo mazturīgo statusu.

J. Briede.

Tā ka var būt miljonārs, bet joprojām tāpēc, ka ir zaudēts apgādnieks, pienākas šis te atvieglojums?

L. Jambuševa.

Tā šobrīd atbilstoši tam, kā tas ir noteikts šajos saistošajos noteikumos, tas tā patiešām izriet, bet nu šeit, jā, ir izvirzīta šī cita pazīme, šis cits kritērijs, kas arī tomēr

norāda uz sociāla atbalsta zināmu nepieciešamību. Un, jā, šī situācija, Saeimas ieskatā, iezīmē to, ka šī grupa ir arī citā aspektā, nesaistīti ar finansiālajiem... nesaistīti, jā, ar šo ienākumu līmeni, bet arī tomēr tā atrodas sliktākā situācijā un būtu sociāli aizsargājama.

J. Briede.

Paldies. Un tad vēl viens jautājums. Vai pamatā... attaisnojums šai te atšķirīgajai attieksmei varētu būt tas, ka no šīm te kaut kādām valstīm ir grūti iegūt informāciju par personas finansiālo stāvokli? Nu kāds ir... teiksim, kādus pabalstus viņa saņem vai arī kāds īpašums ir viņai šajās te valstīs, cik viņa ir bagāta vai nabaga? Paldies.

L. Jambuševa.

Nē, tas noteikti nevarētu būt šāds faktors. Tam, jā, būtu nepieciešams tātad rast šo iespēju, administratīvo resursu, kā šo informāciju tomēr iegūt. Tas pats par sevi nevar būt šāds iemesls.

J. Briede.

Nu, ir viens – ir administratīvās grūtības, bet otrs – ka valsts vienkārši nesniedz šādu te informāciju. Nu jā, Krievija tā kā, piemēram, nu ar Krieviju... Krievija nesniedz tādu informāciju.

L. Jambuševa.

Jā, nu tas ir tāds atsevišķi vērtējams jautājums, bet nu, jā, līdz ar to, jā, tad es varu apstāties tikai tiktāl pie šī aspekta, ka, protams, pašai valstij, Latvijai kā valstij, ir nepieciešams nodrošināt iespēju izpildīt tos administratīvos uzdevumus, lai iegūtu šo informāciju tiktāl, ciktāl to var, bet tad, kad jau tas iesaista, protams, citas valstis, kuru darbība nav atkarīga no Latvijas Republikas, tad, protams, jā, tad nav iespējams šo informāciju acīmredzot saņemt un līdz ar to attiecīgi rīkoties.

J. Briede.

Es gribēju pajokot – jāsūta savus spieģus uz Krieviju, ja?

A. Laviņš.

Tā, labi. Turpinām ar tiesnešu jautājumiem.

Un vārds tiesnesim Artūram Kučam.

A. Kučs.

Jā, jau daļēji atbildējāt par to sociālo drošību, ko es gribēju, bet varbūt es gribēju... nu, ja jūs varēsiet precizēt. Ja es pareizi sapratu, jūs teicāt, ka ir jābūt

objektīvam, saprātīgam pamatam, kas nav saistīts ar pilsonību. Tātad ir jābūt, kā es sapratu... ja es pareizi sapratu, kaut kam vēl bez pilsonības.

Viens no argumentiem, ko ir Jūrmalas pašvaldība minējusi, ka tieši Krievijas Federācijas pilsoņi ir saistīti ar, teiksim tā, paaugstinātām nekustamā īpašuma cenām, ar spekulācijām ar nekustamā īpašuma nodokli, norādot gan uz to periodu, kad varēja iegūt uzturēšanās atļaujas, gan arī to, ka nu šīs nekustamā īpašuma cenas Jūrmalā bija daudzreiz augstākas nekā citur valstī. Līdz ar to, nu, tā hipotētiski skatoties, šeit primārais arī būs tieši konkrētās valsts nu, pilsoņi. Vai, teiksim, šāds apsvērums, jūsuprāt, būtu pamatots vai nē?

L. Jambuševa.

Uzskatu, ka šeit tomēr šī sasaiste ar šo pilsonības kritēriju ir nu ļoti tieša, un līdz ar to Saeima to nevarētu uzskatīt par tādu objektīvu apsvērumu, kas nebūtu saistīts ar konkrēto pilsonības kritēriju.

A. Kučs.

Labi, paldies.

A. Laviņš.

Vai Jūrmalas domes pārstāvjiem būs jautājumi Saeimas pārstāvei?

A. Stucka.

Jā, paldies. Godātā tiesa, būs viens jautājums.

Paldies par sniegto skaidrojumu. Man būs jautājums saistībā ar jūsu pieminēto gan par Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu, gan arī par sociālo drošību. Sakāt, vai, jūsuprāt, šiem pabalstiem... atbalstiem sociālajiem, viņiem jābūt izkaisītiem dažādos pašvaldību saistošajos noteikumos? Respektīvi, vai šim sociālajam atbalstam ir obligāti jābūt gan saistošajos noteikumos par nekustamā īpašuma nodokļu atvieglojumu noteikšanu, vai pietiek ar to, ka šī sociālā palīdzība izriet no pašvaldības saistošajiem noteikumiem, likumiem, Ministru kabineta noteikumiem? Vai obligāti pašvaldībai tieši šajos nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumos ir jāparedz sociālās drošības jautājumi, ja priekš tam ir citi saistošie noteikumi?

L. Jambuševa.

Paldies. Sapratu jūsu jautājumu. Visupirms, protams, jebkurš sociālā atbalsta pasākums varētu tikt regulēts dažāda līmeņa normatīvajos aktos un, protams, arī dažādos pašvaldību saistošos noteikumos. Nodokļu atvieglojums ir viens no šiem sociāla atbalsta pasākumiem. Var būt, ja tas tiek piešķirts uz šāda... ar šādu konkrētu mērķi, teiksim, aizsargāt, jā, konkrētu sabiedrības grupu, kurai tātad ir šī

nepieciešamība, un, protams, tās ir pašvaldības tiesības un rīcības brīvība – vispār paredzēt šādus atvieglojumus. Tā var arī tos neparedzēt, un tā to arī pasaka likumdevēja dotais pilnvarojums, bet vienlaikus Saeima arī vēlas norādīt, ka tajā brīdī, ja reiz šāds sociāla rakstura pasākums ir paredzēts – tāpat kā šajā lietā tas tāpat ir šis atvieglojums, nodokļu atvieglojums un tas attiecināts tāpat tieši uz šo personu grupu, kas ir sliktākā sociālā situācijā, kur ir zaudēts šis apgādnieks ģimenē, tad tomēr, nosakot to, kas uz šo konkrēto sociālā atbalsta pasākumu varētu pretendēt, un tad ir jāvērtē, jā, vai, esot šeit tāpat atšķirīgai attieksmei pēc pilsonības kritērija, vai tai līdz ar to ir šis objektīvais un saprātīgais pamats. Paldies.

A. Stucka.

Papildu jautājums par šo. Bet saki, ja šāda norma... ja šādu normu, kas attiecas uz konkrēto personu, kas ir šīs lietas pamatā, ja šādas normas nebūtu saistošos noteikumos, tad pašvaldība būtu kaut ko pārkāpusi?

L. Jambuševa.

Jūs domājat tieši attiecībā uz šo apgādnieka statusu vai uz šo pašu apstrīdēto normu?

A. Stucka.

Ņemot, ka šī norma saistošos noteikumos šobrīd tāda ir. Bet šis cilvēks... nelaimes gadījumā viņam ir iespēja saņemt pabalstu, un pēc būtības viņam tiek kompensēta šī sarežģītā un grūtā situācija.

L. Jambuševa.

Jā, tāpat nu, Saeimas ieskatā tas ir izšķirošs apstāklis šeit, ka tieši šāda sociāla atbalsta rakstura esoša norma ir šeit iekļauta, un Saeima ir sniegusi savu viedokli, tieši un konkrēti koncentrējoties uz šo.

Šobrīd distancējoties un pieņemot, ka šāda norma nebūtu, tad tomēr mēs atgriezīamies pie tā vispārīgās apstrīdētās normas satura, kas savukārt atkal gluži vienkārši tad liktu vērtēt mums to nevis sociālās drošības sistēmas kontekstā, bet tīri jau vērtējot, vai tas pilsonības kritērijs ir vai nav šeit pieļaujams.

A. Stucka.

Paldies, godātā tiesa. Nebūs vairāk jautājumu.

A. Laviņš.

Vēl būs tiesnešu jautājumi.

Vārds tiesnesim Jānim Neimanim. Lūdzu!

J. Neimanis.

Mans jautājums: vai šie nekustamā īpašuma maksātāji... nekustamā īpašuma nodokļa maksātāji, kas uzturas valstī pastāvīgi, būtu salīdzināmi ar nekustamā īpašuma nodokļa maksātājiem, kas valstī uzturas īslaicīgi? Un, ja jā, tad kāds tur būtu leģitīmais mērķis šāda te atvieglojuma paredzēšanai vienīgi pastāvīgajiem iedzīvotājiem?

L. Jambuševa.

Nu, Saeimas ieskatā, tātad šeit tāda būtiska pazīme ir tas, ka ir jābūt tātad uzturēšanās pastāvīgumam. Un šajā aspektā līdz ar to Saeima uzskata, ka tos nevarētu salīdzināt. Protams, vispārīgi tie ir salīdzināmi pēc pazīmes, nu, ka tie visi ir nekustamā īpašuma nodokļa maksātāji, bet šim pastāvīgumam, sevišķi pretendējot uz sociāla atbalsta rakstura pasākumu, Saeimas ieskatā šis pastāvīgums tomēr būtu jākonstatē. Un līdz ar to tie, kas šeit uzturas pastāvīgi un ilgstoši, ir nošķirami no tiem, kas uzturas tikai īslaicīgi.

A. Laviņš.

Labi. Un vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam.

G. Kusiņš.

Jā, man viens jautājums, līdzīgs, kā es uzdevu Jūrmalas domes pārstāvim attiecībā uz deleģējumu. Tātad Nekustamā īpašuma nodokļa likums definē, kas ir nodokļu maksātāji, un tas nesadala fiziskas personas atkarībā no pilsonības.

Jūrmalas domes pieņemtie saistošie noteikumi, ja tā drīkst teikt, tad 3. punktu pārdefinē, kas ir fiziskas personas. Sakiet, lūdzu, vai tāda Jūrmalas domes rīcība tad atbilst likumdevēja dotam deleģējumam – var pārdefinēt, kas ir fiziskas personas?

L. Jambuševa.

Saeima lielā mērā šajā aspektā pievienotos tātad pārstāvja arī paustajai pozīcijai, ka šeit nav runa par tādu kā nodokļu maksātāju pārdefinēšanu. Saeimas ieskatā, mēs uzskatām, ka tātad šie saistošie noteikumi, kur ietvertā apstrīdētā norma, tātad tie ir vērsti tīri un primāri jau uz atvieglojumu noteikšanu, un tātad caur šo definīciju, kas tad ir fiziska persona šo saistošo noteikumu ietvarā ir pateikts, tātad, kas var pretendēt uz šī atvieglojuma saņemšanu, un nevis kas ir nodokļu maksātājs likuma izpratnē.

Un tātad attiecīgi, tātad, caur šo definīciju tiek noteikts, kas tātad varēs pretendēt uz atvieglojumiem, tātad, kas tad ir šīs personas. Un, jā, tad tā arī ir Saeimas atbilde uz šo jautājumu.

G. Kusiņš.

Bet tikai lai precizētu. Tātad trešās... Nodokļu likuma trešā daļa saka, pašvaldības var izdot saistošus noteikumus, kuros paredzēti atvieglojumi atsevišķām nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju kategorijām. Tad, jūsuprāt, tad nekustamā īpašuma maksātāju kategorijas var tikt noteiktas arī pārdefinējot, kas ir fiziska persona.

L. Jambuševa.

Kā jau minēju, nu Saeima to īsti neuzskata, jā, par fiziskas personas pārdefinēšanu. Tas ir vairāk tā kā iezīmēts, kas būs šīs personu grupas, kuras ir nu noteiktas, arī ievērojot tai skaitā objektīvas grupēšanas principu, un kas tad būs šīs personu grupas, kas varēs tieši uz pašiem atvieglojumiem pretendēt, un nevis tas, kas ir vai nav nodokļu maksātājs – fiziska persona – likuma izpratnē.

G. Kusiņš.

Jā, labi, skaidrs. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies, Saeimas pārstāvei par sniegtajām atbildēm un dalību tiesas sēdē. Paldies.

Turpinām uzklausiēt pieaicinātās personas. Un kā nākamā persona ir nodokļu tiesību jomas lietpratējs, tiesību maģistrs Jānis Taukačs.

Taukača kungs, lūdzu, aicinām jūs sniegt viedokli!

Vai personu apliecinoši dokumenti pārbaudīti?

A. Ziemele.

Dokumenti pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies. Taugača kungs arī jums ir ar Satversmes tiesas lēmumu uzdoti pieci jautājumi. Vispirms aicinātu sniegt jūsu viedokli par šiem jautājumiem. Un tad, kā jau tas ir ierasts, ko šādās reizēs norādu, ja ir kādi apsvērumi, kas, jūsuprāt, ir papildus jānorāda, jums tādas iespējas ir. Lūdzu, klausāties jūs!

J. Taugačs.

Labdien, godātā tiesa!

Paldies par iespēju sniegt lietpratēja viedokli. Papildināšu, ka rakstveidā iesniegtajam viedoklim būtībā nav nekādu izmaiņu salīdzinoši ar to, ko es šobrīd gribu paust, izņemot secinājumu daļā, kur ir daži papildinājumi, un šī te secinājumu daļa – mans viedoklis ir sadalīts divās daļās: sākumā paši secinājumi kopā par visiem

uzdotajiem jautājumiem un beigās arī atbildes uz katru no uzdotajiem jautājumiem detalizētāk.

Tātad sāksu ar secinājumu sadaļu, kur gribu teikt, ka noteiktas valsts pilsonības esamība vai neesamība ir objektīvi konstatējams kritērijs likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.¹ panta pirmās daļas 1. punkta izpratnē, kas ļauj nodokļu maksātāju grupēt pēc šā kritērija un noteikt, kuri nodokļu maksātāji ir tiesīgi saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu un kuriem šādu tiesību nav. Tomēr minētā norma ir jāinterpretē kopsakarā ar diskriminācijas aizlieguma principu, kurš ir nostiprināts Latvijas nodokļu konvencijās un Līgumā par Eiropas Savienības darbību 63. pantā.

Nekustamā īpašuma atvieglojuma diferencēšana pēc pilsonības ir pretrunā ar Latvijas nodokļu konvencijās nostiprināto diskriminācijas aizlieguma principu. Saskaņā ar likuma „Par starptautiskajiem līgumiem” 13. pantu, ja starptautiskajā līgumā paredzēti citādi noteikumi nekā Latvijas likumdošanas aktos, tiek piemēroti starptautiskā līguma noteikumi. Līdz ar to apstrīdētajā tiesību normā noteiktais nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojums būtu piemērojams arī to valstu nodokļu rezidentiem, ar kurām Latvijai ir spēkā esoša nodokļu konvencija, kura paredz diskriminācijas aizliegumu. Latvijas dalība OECD pati par sevi neuzliek pienākumu novērst diskrimināciju attiecībā uz to valstu pilsoņiem, ar kurām Latvijai nav saistošas nodokļu konvencijas.

Tomēr uz faktisko situāciju jāņem vērā, ka, pirmkārt, Latvija apturējusi nodokļu konvencijas darbību ar Krieviju kopš 16. maija 2022. gadā. Otrkārt, diez vai vispār šajā gadījumā piemērojama nodokļu konvencija. Tā ir piemērojama, ja persona vienlaikus ir divu valstu nodokļu rezidents saskaņā ar abu valstu nacionālajiem likumiem. No lietas materiāliem redzams, ka persona atzīta par Latvijas nodokļu rezidentu, tātad mums nav pārrobežu situācijas, kurai būtu piemērojama nodokļu konvencija. Un, treškārt, nodokļu konvencijas piemērošana ir vērtējama katrā konkrētā situācijā. Tas nav Satversmes tiesā risināms jautājums. Proti, ja persona tomēr ir divu valstu nodokļu rezidents un tādējādi ir tiesīga piemērot konvencijā paredzētus labvēlīgākus nosacījumus, tie pie nodokļu administrācijas, bet strīdus gadījumā administratīvajā tiesā, ir tiesīgi piemērot konvencijas noteikumus, taču tas pats par sevi nenozīmē, ka būtu jāveic likuma grozījums. Vienkārši gadījumos, kad ir piemērojama konvencija, persona ir tiesīga piemērot labvēlīgākus noteikumus.

Visbeidzot pie secinājuma daļas gribētu piebilst, ka nekustamā īpašuma atvieglojuma diferencēšana pēc pilsonības ir pretrunā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 63. pantu, kurš aizliedz kapitāla kustības ierobežojumus ne tikai Eiropas Savienības dalībvalstu starpā, bet arī Eiropas Savienības dalībvalstu un trešo valstu starpā, turklāt šāds aizliegums ir piemērojams neatkarīgi no tā, vai Latvija ir... vai Latvijai ar attiecīgo trešo valsti ir spēkā nodokļu konvencija vai nē. Kapitāla brīvas

aprites ierobežojumu var attaisnot ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 65. pantā minētajiem iemesliem, ja tas atbilst šim samērīguma principam. Šajā lietā nav konstatējama tāda leģitīmā mērķa pastāvēšana, kas varētu attaisnot apstrīdētajā normā ietvertu atšķirīgo attieksmi.

Tālāk atbildes uz jautājumiem.

Pirmais jautājums ir: kāds ir likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.¹ panta pirmās daļas 1. punktā ietvertā objektīvā grupējuma principa saturs? Vai atbilstoši objektīvā grupējuma principam personas pilsonība ir uzskatāma par objektīvu kritēriju un vai tādējādi objektīvu grupējumu princips pieļauj nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju grupēšanu atkarībā no viņu pilsonības?

Uzskatu, ka noteiktas valsts pilsonības esamība vai neesamība ir objektīvi konstatējams kritērijs, kas ļauj nodokļu maksātājus grupēt pēc šī kritērija un noteikt, kuri nodokļu maksātāji ir tiesīgi saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu un kuriem šāda tiesību nav. Tomēr likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.¹ panta pirmās daļas 1. punkts ir jāinterpretē kopsakarā ar Satversmes 91. pantu, kā arī Latvijas nodokļu konvenciju noteikumiem par diskriminācijas aizliegumu un Līguma par Eiropas Savienības darbību 63. pantu par brīvu kapitāla apriti.

Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.¹ panta pirmās daļas 1. punkts paredz pašvaldības pienākumu, nosakot nekustamā īpašuma likmi, ievērot objektīvā grupējuma principu. Šis princips prasa, lai pašvaldība nodokļu maksātājus vai nodokļu objektus grupētu atbilstoši objektīvajiem kritērijiem, lai noteiktu, kuri nodokļu maksātāji ir tiesīgi saņemt atvieglojumu no nekustamā īpašuma nodokļa summas un kuriem šādu tiesību nav. Likumprojekta „Par nekustamā īpašuma nodokli” anotācijā skaidrots, ka par objektīviem kritērijiem ir uzskatāmi tādi kritēriji kā nodokļu maksātāji – fiziskās personas un juridiskās personas –, nodokļu objekti – dzīvojamās mājas, ražošanas objekti un komercobjekti. Šis uzskaitījums norāda uz to, ka objektīva grupējuma principam atbilst kritēriji, kuri ļauj precīzi identificēt nodokļu maksātāju vai nodokļu objektu grupu, tādējādi izslēdzot vai ierobežojot pašvaldības rīcības brīvību attiecībā uz nodokļu atvieglojumu piemērošanu.

Latvijas Senāts ir skatījis jautājumu par objektīvā grupējuma principa piemērošanu lietā par Limbažu novada domes atteikumu piemērot samazinātu nekustamā īpašuma nodokļa likmi dārza mājai un zemei. Limbažu novada domes lēmums tika pamatots ar tās saistošajiem noteikumiem, kuri diferencē nekustamā īpašuma nodokļa likmi atkarībā no dārza mājas un vasarnīcas kopējās platības un personas dzīvesvietas. Izskatot jautājumu, vai minētie kritēriji atbilst objektīvā grupējuma principam, Senāts vērtēja, vai tie ir objektīvi konstatējami un vai to piemērošana nepārkāpj vienlīdzības principu. Senāts secināja, ka deklarētas dzīvesvietas esamība ir kritērijs, kas ir objektīvi konstatējams, un tā piemērošana

nepārkāpj tiesiskās vienlīdzības principu. Senāta ieskatā arī būves kopējā platība ir objektīvi konstatējams kritērijs, kas tiek izmantots būves vai tipu noteikšanai būvju klasifikācijas ietvaros.

Tālāk par otro jautājumu. Vai ir pieļaujama atšķirīga attieksme nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojuma piemērošanā, pamatojoties vienīgi uz personas pilsonību? Vai šāda attieksme ir pieļaujama, pamatojoties uz personas saikni ar valsti, proti, tās uzturēšanās pastāvīgumu valstī? Uzskatu, ka nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu diferencēšana atkarībā no personas pilsonības ir pretrunā ar Latvijas nodokļu konvencijās noteikto diskriminācijas aizliegumu un Līguma par Eiropas Savienības darbību 63. pantu. Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojuma diferencēšana pēc objektīva kritērija, piemēram, personas pastāvīgā dzīvesvieta, nav pretrunā ar nodokļu konvencijās noteikto diskriminācijas aizliegumu.

Starptautiskā līmenī nav noteikti kritēriji, pēc kādiem valsts var noteikt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus. Valstīm ir rīcības brīvība noteikt piemērojamos atvieglojumus ar nosacījumu, ka tiek ievērots diskriminācijas aizlieguma princips, kurš izriet no Satversmes 91. panta, Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 14. panta, Līguma par Eiropas Savienības darbību nostiprinātajām pamatbrīvībām, Latvijas nodokļu konvencijām un Latvijas līgumiem par ieguldījumu veicināšanu un aizsardzību.

Trešais jautājums. Vai Latvija var paredzēt atšķirīgu attieksmi nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piemērošanā pret OECD dalībvalstu pilsoņiem, kuri nav Eiropas Savienības dalībvalstu, Eiropas Ekonomiskās zonas valstu vai Šveices Konfederācijas pilsoņi? Latvijas dalība OECD pati par sevi neuzliek pienākumu novērst atšķirīgu attieksmi pret citu OECD dalībvalstu pilsoņiem. Tomēr Latvija ir apņēmusies divpusējās nodokļu konvencijās iekļaut noteikumus par diskriminācijas aizliegumu attiecībā uz nodokļu uzlikšanu otras līgumslēdzēju valsts nodokļu rezidentiem. Latvija ir arī apņēmusies interpretēt nodokļu konvenciju noteikumus par diskriminācijas aizliegumu saskaņā ar OECD Nodokļu paraugu konvencijas komentāriem.

Saskaņā ar Līgumu par Latvijas pievienošanos Konvencijai par Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas nosacījumiem A sadaļas 1. punkta 7. apakšpunktu Latvijas Republika, deponējot instrumentu, ar ko tā pievienojās Konvencijai, uzņemas visus Organizācijas dalībvalsts pienākumus, tostarp pieņemt... pieņemot visus Organizācijas juridiskos pamatdokumentus, kas ir spēkā laikā, kad OECD Padome pieņem lēmumu uzaicināt Latvijas Republiku pievienoties Konvencijai ar šī galīgā paziņojuma pirmā līdz ceturtā pielikumā minētajām piezīmēm, kas ir šī paziņojuma neatņemama sastāvdaļa.

Noslēguma paziņojuma pirmais pielikums paredz, ka Latvijas Republika pieņem visus OECD juridiskos instrumentus, kas ir spēkā laikā, kad OECD Padome pieņem lēmumu uzaicināt Latvijas Republiku pievienoties Konvencijai ar tajā minētajām piezīmēm. Noslēguma paziņojuma pirmais pielikums paredz, ka Latvija pieņem Padomes 1997. gada 23. oktobra rekomendāciju attiecībā uz Ienākumu un kapitāla nodokļa paraugkonvenciju ar pielikumā minētajām atrunām un apsvērumiem attiecībā uz OECD Nodokļu paraugkonvenciju.

Saskaņā ar OECD Procedūras noteikumu 18. panta „b” punktu... Es atvainojos. Jā, saskaņā ar 18. panta „b” punktu „organizācijas rekomendācijas, ko Padome sniegusi saskaņā ar Konvencijas 5., 6. un 7. pantu, iesniedz izskatīšanai dalībvalstīm, lai tās, ja uzskata par lietderīgu, varētu nodrošināt to īstenošanu”. OECD praksē un juridiskā literatūrā atzīts, ka rekomendācija ir uzskatāma par ieteikumu tiesībām, kuras, lai gan nav juridiski saistošas, rada noteiktas tiesiskas sekas.

Vīnes konvencijas par starptautiskajām līgumtiesībām 31. pants paredz, ka līgums ir jāinterpretē labā ticībā saskaņā ar parasto nozīmi, kas piešķirama līguma noteikumiem to kontekstā un ņemot vērā līguma priekšmetu un mērķi. Savukārt Vīnes konvencijas 32. pants paredz, ka līguma sagatavošanas materiāli un līguma noslēgšanas nosacījumi ir jāizmanto kā papildu metodes starptautiskā līguma interpretācijai. Juridiskajā literatūrā ir pausts viedoklis, ka OECD paraugkonvencijas komentāri ir uzskatāmi par šādu kontekstu, kurā tika pieņemta dalībvalstu nodokļu konvencijas, kura redakcijas atbilst OECD paraugkonvencijas redakcijai. Eiropas Savienības Tiesa ir arī secinājusi, ka OECD paraugkonvencijas komentārus Tiesa ņem vērā, interpretējot dalībvalstu nodokļu konvenciju noteikumus.

Rekomendācijas 1. punkta 2. apakšpunktu OECD dalībvalstis tiek aicinātas, slēdzot divpusējas nodokļu konvencijas, ievērot OECD paraugkonvenciju un tās komentāros sniegto interpretāciju. Savukārt ar rekomendācijas 1. punkta 3. apakšpunktu OECD dalībvalstu nodokļa administrācijas tiek aicinātas ievērot OECD paraugkonvencijas komentārus, interpretējot un piemērojot divpusējās nodokļu konvencijas, kuru noteikumu pamatā ir šīs paraugkonvencijas normas.

Savukārt ar rekomendācijas 2. punktu OECD dalībvalstis tiek aicinātas paziņot OECD Fiskālo lietu komitejai par atrunām attiecībā uz OECD paraugkonvencijas pantiem un apsvērumiem par šo pantu komentāriem. Ņemot vērā šo specifisko mehānismu, uzskatāms, ka OECD dalībvalstis ir klusējot piekritušas sarunās par nodokļu konvenciju noslēgšanu izmantot OECD paraugkonvencijas pantu redakcijas un interpretēt šo konvenciju normas saskaņā ar OECD paraugkonvencijas komentāriem, ciktāl tās nav izteikušas atrunas un apsvērumus par attiecīgo pantu.

Piemēram, ASV ir viena no retajām valstīm, kur diferencē ienākuma nodokļa piemērošanas kārtību atkarībā no pilsonības. ASV uzliek nodokli tās pilsoņu visā

pasaulē gūtajam ienākumam neatkarīgi no tā, vai persona dzīvo ASV vai ārvalstīs. Šī iemesla dēļ ASV ir pievienojis OECD paraugkonvencijas 24. panta komentāriem šādu apsvērumu. Tas diemžēl nav tulkots. Es varu nolasīt angļiski.

The United States observes that it's non-resident citizens is not in the same circumstances as other non-residents, since the United States taxes...

A. Laviņš.

Taukača kungs, tomēr tas, kas ir minēts ne valsts valodā, tomēr man lūgums būtu pēc tam, kad jūs nolasiet to, vismaz dot savu interpretāciju.

J. Taukačs.

Jā.

A. Laviņš.

Bet valsts valodā. Paldies.

J. Taukačs.

... since the United States taxes it's non-resident citizens for their worldwide income.

Tātad te pēc būtības ir minēta šī te atruna par to, ka ASV ir izmantojusi iespēju pateikt, ka ASV pilsoņiem ir piemērojama šī te vispasaules nodokļu aplikšana neatkarīgi no tā, kurā valstī viņi dzīvo, un šajā ziņā Amerika atšķiras no būtībā visas pārējās pasaules kā vienīgā, kas piemēro šo te izņēmumu.

Latvijas un ASV nodokļu konvencijas 25. panta pirmajā daļā ir attiecīgi iekļauts aprobežojums attiecībā uz diskriminācijas aizliegumu: „Tomēr aplikšanai ar nodokļiem Savienotajās Valstīs Savienoto Valstu pilsoņi, kas ir pakļauti aplikšanai ar nodokļiem attiecībā uz visā pasaulē gūto ienākumu, netiks uzskatīti par esošiem tādos pašos apstākļos kā Latvijas pilsoņi, kas nav Savienoto Valstu rezidenti”.

Latvija nav izteikusi atrunas par OECD paraugkonvencijas 24. panta redakciju un apsvērumus par šī panta komentāru redakciju. Līdz ar to Latvija ir piekritusi sarunās par nodokļu konvenciju noslēgšanu izmantot šī panta redakciju un, piemērot nodokļu konvenciju noteikumus, kuri ir balstīti uz šī panta redakciju, ievērojot OECD paraugkonvencijas komentārus.

Ceturtais jautājums skan: vai Latvijas noslēgtie divpusējie līgumi par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu, kuros ietverts diskriminācijas aizliegums uz pilsonības pamata nekustamā īpašuma piemērošanā, liedz Latvijai un tās pašvaldībām izslēgt citu valstu pilsoņus, ar kurām Latvija noslēgusi tādus līgumus, no to personu loka, kuriem pienākas nekustamā īpašuma nodokļa

atvieglojumi? Latvijas nodokļu konvencijas, kurās ir ietverts diskriminācijas aizliegums pēc pilsonības, liedz Latvijas valstij un tās pašvaldībām izslēgt šo Līgumslēdzēju valstu pilsoņus no to personu loka, kuriem pienākas nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi.

Tālāk par diskriminācijas aizliegumu šai sakarā. Saskaņā ar OECD nodokļu paraugkonvencijas 24. panta pirmās daļas pirmo teikumu uz Līgumslēdzējas Valsts pilsoņiem otrā Līgumslēdzējā valstī neattiecas nodokļu uzlikšana vai ar to saistītas prasības, kas ir citādākas vai apgrūtinošākas nekā nodokļu uzlikšana, vai ar to saistītas prasības, kuras tādos pašos apstākļos, jo īpaši sakarā ar rezidenci, attiecas vai var tikt attiecinātas uz šīs otras valsts pilsoņiem.

Latvijas un Krievijas nodokļu konvencijas 25. panta pirmās daļas pirmais teikums kopumā atbilst OECD nodokļu paraugkonvencijas 24. panta pirmās daļas pirmā teikuma redakcijai. Taču Latvijas un Krievijas nodokļu konvencijā, kas bija spēkā līdz 2024. gada 1. janvārim, norma formulēta nedaudz plašāk, atsaucoties uz „Līgumslēdzējas Valsts piederīgo”, nevis „pilsoni”. Formulējuma atšķirības izskaidrojamas ar to, ka sarunu laikā par Latvijas un Krievijas nodokļu konvencijas slēgšanu Latvijas puse vēlējās izmantot neitrālu formulējumu, kuru varētu interpretēt plaši, aptverot pilsoņus un nepilsoņus likuma „Par to bijušās PSRS pilsoņa statusu, kuriem nav Latvijas vai citas valsts pilsonības” izpratnē.

OECD nodokļu paraugkonvencijas 24. panta pirmās daļas komentāri skaidro, ka „nodokļu uzlikšanas mērķiem diskriminācija pilsonības dēļ ir aizliegta, un, ievērojot abpusējības principu, vienas Līgumslēdzējas valsts pilsoņiem nedrīkst piemērot mazāk labvēlīgu režīmu otrā Līgumslēdzējā valstī, nekā šīs valsts pilsoņiem tādos pašos apstākļos”. No minētās normas izriet, ka diskriminācija pēc pilsonības kritērija ir aizliegta, ja, pirmkārt, otras līgumslēdzējas valsts pilsoņi attiecībā uz nodokļa aplikšanu atrodas salīdzināmos apstākļos ar Latvijas pilsoņiem un, otrkārt, otras līgumslēdzējas valsts pilsoņi ir pakļauti atšķirīgai nodokļu piemērošanas kārtībai.

Tālāk par – citu līgumslēdzēju valstu pilsoņi un Latvijas pilsoņi, kuri ir Latvijas nodokļu rezidenti, atrodas tiesiski un faktiski salīdzināmā situācijā.

OECD paraugkonvencijas komentāri skaidro, ka vārdu savienojums „tādos pašos apstākļos” attiecas uz nodokļu maksātājiem – fiziskām, juridiskām personām, personālsabiedrībām un apvienībām –, kas no vispārīgo nodokļu normatīvo aktu piemērošanas viedokļa pēc būtības atrodas juridiski un faktiski salīdzināmos apstākļos. Vārdu savienojums „jo īpaši attiecībā uz rezidenci” skaidri norāda, ka nodokļu rezidence ir viens no faktoriem, kas ir būtisks, lai noteiktu, vai nodokļu maksātāji atrodas līdzīgos apstākļos.

Latvija piemēro nekustamā īpašuma nodokli saskaņā ar teritorialitātes principu. Saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 1. panta pirmo daļu ar nekustamā

īpašuma nodokli apliek ķermeņiskas lietas, kuras atrodas Latvijas teritorijā un kuras nevar pārvietot no vienas vietas uz otru, tās ārēji nebojājot, – zemi, ēkas un inženierbūves, izņemot šā panta otrajā daļā minēto nekustamo īpašumu. Savukārt šī likuma 2. panta pirmā daļa nosaka, ka nekustamā īpašuma nodokli maksā Latvijas vai ārvalstu fiziskās un juridiskās personas un uz līguma vai citādas vienošanās pamata izveidotas šādu personu grupas vai to pārstāvji, kuru īpašumā, tiesiskajā valdījumā vai – šajā likumā noteiktajos gadījumos – lietošanā ir nekustamais īpašums. Līdz ar to nekustamā īpašuma nodokli par nekustamo īpašumu Latvijā nodokli maksā Latvijas vai ārvalstu fiziskās personas neatkarīgi no šo personu rezidences un pilsonības.

Saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” otrā panta 1. punktu iedzīvotāju ienākuma nodokli maksā fiziskās personas, kas atbilstoši likumam „Par nodokļiem un nodevām” ir iekšzemes nodokļu maksātāji un taksācijas periodā ir guvuši ienākumus Latvijas Republikā un/vai ārvalstīs. Līdz ar to Latvijas nodokļu rezidenti neatkarīgi no to pilsonības maksā iedzīvotāju ienākuma nodokli no ienākumiem, kurus tie ir guvuši Latvijā un ārvalstīs. Saskaņā ar budžeta likuma „Par valsts budžetu 2024. gadam un budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026. gadam” 18. pantu 75 procenti no iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumiem tiek novirzīti pašvaldību budžetā. Līdz ar to Latvijas nodokļu rezidenti neatkarīgi no to pilsonības vienlīdz piedalās tās pašvaldības darbības finansēšanā, kurā atrodas to dzīvesvieta.

Tomēr ārvalstu pilsoņi, kas pastāvīgi neuzturas Latvijā, bet kuriem te pieder nekustamais īpašums, vairumā gadījumu nav Latvijas nodokļu rezidenti. Tādējādi viņu iedzīvotāju ienākuma nodokļa objekts ir sašaurināts uz kapitāla pieaugumu no attiecīgā nekustamā īpašuma atsavināšanas, pretstatā visā pasaulē gūtajam ienākumam, kas piemērojams Latvijas nodokļu rezidentiem.

No minētajām normām izriet, ka Latvijas pilsoņi un ārvalstu pilsoņi, kuru īpašumā, tiesiskajā valdījumā vai lietošanā ir nekustamais īpašums Latvijā, nekustamā īpašuma nodokļa piemērošanas mērķiem atrodas salīdzināmā situācijā. Vienīgā atšķirība – ārvalstu pilsoņi, kuri nav Latvijas nodokļu rezidenti, nepiedalās attiecīgās pašvaldības finansēšanā ar iedzīvotāju ienākuma nodokli tādā pat apjomā, kā Latvijas nodokļu rezidenti, pat ja viņiem Latvijā pieder nekustamais īpašums.

Tālāk par citu līgumslēdzējvalstu... par to, ka citu līgumslēdzējvalstu pilsoņi ir pakļauti atšķirīgai attieksmei.

OECD paraugkonvencijas komentāri skaidro, ka vārdu savienojums „neattiecas nodokļu uzlikšana vai ar to saistītas prasības, kas ir citādākas vai apgrūtināšākas” nozīmē – ja nodoklis tiek uzlikts pilsoņiem un ārvalstniekiem vienādos apstākļos, tam jābūt vienādā formā gan attiecībā uz uzlikšanas tiesisko pamatu, gan attiecībā uz aprēķināšanas metodi, tā likmei jābūt vienādai, un, visbeidzot, ar nodokli saistītās formalitātes – deklarācijas, maksājumu termiņi un tā tālāk – ārvalstniekiem nedrīkst būt

apgrūtinošākas nekā pilsoņiem.

Šis nosacījums ir izpildīts, jo to līgumslēdzējvalstu pilsoņiem, kuri nav Eiropas Ekonomiskās zonas un Eiropas Savienības dalībvalsts vai Šveices Konfederācijas pilsoņi, nav tiesību pretendēt uz nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu. Nekustamā īpašuma nodokļa slogs, kas gulstas uz šo valstu pilsoņiem, ir proporcionāli lielāks nekā nekustamā īpašuma nodokļu slogs, kas gulstas uz Latvijas nodokļu rezidentiem. Nekustamais īpašums Latvijā var gan piederēt arī Latvijas pilsoņiem, kas nav Latvijas nodokļu rezidenti.

Tālāk par atšķirīgo attieksmi, par to, ka atšķirīga attieksme nav attaisnojama ar leģitīmu mērķi. OECD nodokļu paraugkonvencijas 24. panta pirmā daļa neparedz izņēmumus no diskriminācijas aizlieguma. Nodokļu līgumi atšķirībā no cilvēktiesību aizsardzības instrumentiem un Līguma par Eiropas Savienības darbību neparedz iespēju atsaukties uz leģitīmu mērķi, lai attaisnotu augstāka nodokļa sloga vai apgrūtinošākas nodokļu uzlikšanas kārtības piemērošanu citu līgumslēdzējvalstu pilsoņiem. Ja līgumslēdzējvalstis vēlas paredzēt atkāpes no OECD nodokļu paraugkonvencijas noteiktā standarta, tās var izteikt atrunas par paraugkonvencijas pantu redakcijām un apsvērumus par OECD paraugkonvencijas komentāriem un vienoties ar otru līgumslēdzējvalsti par atšķirīgu normu redakciju.

Līgumslēdzējas valstis nodokļa līgums nodokļu līgumus piemēro atbilstoši abpusējības principam. Ja otra līgumslēdzēja valsts atsakās piemērot nodokļu konvencijas noteikumus Latvijas nodokļu rezidentiem, Latvijai ir tiesības apturēt vai pārtraukt šī līguma noteikumu piemērošanu attiecībā uz šīs līgumslēdzējas valsts rezidentiem Vīnes konvencijas par starptautiskajām līguma tiesībām noteiktā kārtībā. Tikai tādā situācijā būtu pieļaujamas atkāpes no Latvijas nodokļu līgumos noteiktās diskriminācijas aizlieguma pēc pilsonības.

Tomēr ar lielāko daļu trešo, ārpus Eiropas Savienības un ekonomiskās zonas valstu, arī ar Krieviju, nemaz nav ar Latviju spēkā esošas nodokļu konvencijas. Tādēļ arī attiecībā uz šo valstu nodokļu rezidentiem un tādējādi arī pilsoņiem nav piemērojama OECD nodokļu paraugkonvencija un tās komentāri.

Tālāk par piekto jautājumu, kas skan šādi: vai nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju aplikšana ar nekustamā īpašuma nodokli, kā arī nekustamā īpašuma nodokļa likmes vai atvieglojumi var būt atkarīgi no nodokļu maksātāju klasifikācijas iekšzemes nodokļu maksātājos – rezidentos – un ārvalstu nodokļu maksātājos – nerezidentos? Vai un kādos gadījumos nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piemērošana ir pamats paredzēt atšķirīgu attieksmi pret nerezidentiem?

Nekustamā īpašuma nodokļa likmes vai atvieglojuma diferenciācija pēc nodokļu rezidences ir pieļaujama. Nodokļu konvencijas ir balstītas uz principu, ka rezidenti un nerezidenti neatrodas salīdzināmā situācijā. Arī Latvijas nacionālie

nodokļu normatīvie akti diferencē nodokļu piemērošanu ienākumiem atkarībā no rezidenta statusa. Piemēram, rezidenti maksā ienākuma nodokli no visas pasaules ienākuma, bet nerezidenti – tikai likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 3. panta trešā daļā noteiktā izsmelšu uzskaitījumu gadījumos, galvenokārt no ienākuma – izcelsmes valstī gūtā ienākuma, bet ne tikai. Rezidentiem parasti ir tiesības prasīt dažādus atvieglojumus saistībā ar to personīgo statusu, piemēram, atvieglojumus par apgādībā esošām personām, bet nerezidentiem šādu tiesību nav. Var atšķirties arī rezidentiem un nerezidentiem piemērojamā nodokļa aprēķināšanas un iekasēšanas kārtība, turpretim nekustamā īpašuma nodokli Latvija piemēro atbilstoši teritorialitātes principam.

OECD paraugkonvencijas komentāri skaidro, ka Nodokļu paraugkonvencijas 24. panta mērķis ir novērst specifiskus diskriminācijas gadījumus, 24. panta pirmās daļas gadījumā – diskrimināciju atkarībā no pilsonības. Turklāt minētais pants ir jāpiemēro kopsakarā ar citiem Nodokļu konvencijas pantiem, kuri var tieši paredzēt atšķirīgu nodokļu uzlikšanas kārtību attiecībā uz nerezidentiem, piemēram, ieturējuma nodokļa piemērošanu nerezidentiem dividendžu, procentu un autoratlīdzību ienākumam.

Nodokļu konvencijas pieļauj piemērojamos nodokļus diferencēt atkarībā no personas nodokļu rezidences. Līdz ar to nekustamā īpašuma nodokļa likmes var, vai atvieglojuma diferenciacija atkarībā no nodokļu rezidences būtu pieļaujama, izņemot gadījumus, kad diferenciacija pēc rezidences ir slēpta diferenciacija pēc pilsonības.

Apstrīdētā norma diferencē nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojuma piemērošanu ne tikai pēc pilsonības, bet arī netieši pēc rezidences. Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu paredzēts piemērot tikai „fiziskām personām par to īpašumu, kurā pamata dzīvesvieta bez pārtraukuma ir deklarēta ne mazāk kā divus gadus pirms iesnieguma iesniegšanas dienas”. Saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 14. panta otrās daļas 1. punktu fiziskā persona tiek uzskatīta par Latvijas rezidenti, ja tās deklarētā dzīvesvieta ir Latvijā, savukārt saskaņā ar šī panta daļas 2. punktu fiziskā persona tiek uzskatīta par Latvijas rezidenti, ja šī persona uzturas Latvijā 183 dienas vai ilgāk jebkurā 12 mēnešu periodā, kas sākas vai beidzas taksācijas gadā. Līdz ar to vairumā gadījumu nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojums ir piemērojams tikai Latvijas nodokļu rezidentiem, jo tikai tie spēs izpildīt nosacījumu, ka to pamata dzīvesvieta bez pārtraukuma ir deklarēta ne mazāk kā divus gadus pirms iesnieguma iesniegšanas dienas par nodokļa atvieglojumu piemērošanu.

Bet papildus rakstītājam es gribētu piebilst, ka nu, protams, mēs nevaram izslēgt arī citus gadījumus, kad tā nav, jo tāpat arī, lai saņemtu uzturēšanās atļaujas, tad ir deklarējama dzīvesvieta, deklarētā dzīvesvieta var būt Latvijā tos pašus divus gadus un cilvēks tikpat labi var visu to laiku dzīvot Spānijā un būt Spānijas nodokļu rezidents. Sanāk – deklarētā dzīvesvieta Latvijā, Spānijas nodokļu rezidents, Krievijas pilsonis.

Nekustamā īpašuma nodokļa likmes un atvieglojumus būtu pieļaujams diferencēt pēc objektīva kritērija, lai sniegtu sabiedrības interesēm atbilstošu mērķi. Uzskatu, ka nosacījums, ka nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojums ir piemērojams personām, kuru pamata dzīvesvieta bez pārtraukuma ir deklarēta ne mazāk kā divus gadus attiecīgajā īpašumā, ir piemērots, lai veicinātu pašvaldības teritorijas ilgtspēju, ilgtspējīgu attīstību un dzīvesvietas deklarēšanu pašvaldības teritorijā, kā arī mazināt nekustamā īpašuma cenu pieaugumu, ko var radīt īstermiņa ieguldījumi nekustamā īpašumā.

Tālāk par to, ka apstrīdētā norma rada nepamatotu kapitāla brīvas aprites ierobežojumu.

Apstrīdētā norma ir pretrunā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 63. pantu, kurš aizliedz visus kapitāla aprites ierobežojumus Eiropas Savienības dalībvalstu, kā arī Eiropas Savienības dalībvalstu un trešo valstu starpā. Kapitāla aprites brīvība ir arī attiecināma uz kapitāla apriti pārrobežu situācijās attiecībās starp Eiropas Savienības dalībvalstu un trešās valsts rezidentu. No Eiropas Savienības Tiesas judikatūras izriet, ka Līguma par Eiropas Savienības darbību 63. panta pirmā daļā norādītie jēdzieni „kapitāla aprite” un „ierobežojums” ir vienādi piemērojami kā attiecībās starp Eiropas Savienības dalībvalstīm, tā attiecībās starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un trešajām valstīm.

Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru kapitāla aprite ietver darījumus, ar kuriem nerezidenti izdara ieguldījumus nekustamajā īpašumā dalībvalsts teritorijā. Eiropas Savienības Tiesa ir skaidrojusi, ka jēdziens „kapitāla aprite” ir definējams, izmantojot Padomes Direktīvas 88/361/EEK 1. pielikumā iekļauto kapitāla aprites tipu nomenklatūru. Atbilstoši šai nomenklatūrai nerezidenta ieguldījums nekustamā īpašumā, kurš atrodas citā Eiropas Savienības dalībvalstī, ir uzskatāms par kapitāla apriti Līguma par Eiropas Savienības darbību 63. panta pirmās daļas izpratnē.

Paredzot, ka nekustamā īpašuma atvieglojums ir piemērojams tikai Eiropas Savienības, Eiropas Ekonomiskās zonas un Šveices Konfederācijas pilsoņiem, tiek ierobežotas citu valstu personu tiesības uz kapitāla brīvu apriti. Šīm personām tiek uzlikts augstāks nekustamā īpašuma nodokļu slogs nekā Latvijas, citu Eiropas Savienības Ekonomiskās zonas un Šveices Konfederācijas pilsoņiem, tādējādi atturot nerezidentus no ieguldījumu veikšanas Latvijā.

Kapitāla brīvas aprites ierobežojums var tikt attaisnots ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību 65. pantā minētajiem iemesliem, ja tas atbilst šim samērīguma principam. Saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību 65. panta pirmās daļas „a” punktu Līguma par Eiropas Savienības darbību 63. pants neskar dalībvalstu tiesības piemērot atšķirīgas attiecīgas nodokļu tiesību normas dažādiem nodokļu maksātājiem, kuru stāvoklis ir atšķirīgs viņu dzīvesvietas vai kapitāla ieguldījuma vietas dēļ. Saskaņā

ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru šī norma kā atkāpe no kapitāla brīvas aprites pamatprincipa ir jāinterpretē šauri. To nevar interpretēt tādējādi, ka jebkuri nodokļu tiesību akti, kuri ietver atšķirību starp nodokļu maksātājiem atkarībā no vietas, kurā tie dzīvo, vai dalībvalsts, kurā tie investē savu kapitālu, automātiski ir saderīgi ar Līgumu.

Līguma par Eiropas Savienības darbību 65. panta pirmajā daļā paredzēto atkāpi ierobežo šī panta trešā daļa, kura paredz, ka minētie pasākumi un procedūras nerada iespēju patvaļīgi diskriminēt vai slēpti ierobežot kapitāla brīvu apriti un maksājumus, kā to nosaka 63. pants. Tādējādi atšķirīga attieksme, kas ir atļauta saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 65. panta pirmās daļas „a” punktu, ir jānošķir no patvaļīgas diskriminācijas, kas ir aizliegta saskaņā ar šā paša panta trešo daļu. No Eiropas Savienības Tiesas judikatūras izriet, ka, lai valsts nodokļu tiesiskais regulējums, kas paredz atšķirīgu nodokļu uzlikšanu, varētu tikt uzskatīts par saderīgu ar Līguma par Eiropas Savienības darbību noteikumiem par kapitāla brīvo apriti, šai atšķirīgajai attieksmei ir jāattiecas uz situācijām, kas nav objektīvi salīdzināmas, vai jābūt pamatotai ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem. Turklāt, lai atšķirīga attieksme būtu pamatota, tā nedrīkst pārsniegt attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķa sasniegšanai nepieciešamo. Konkrētajā gadījumā Līguma par Eiropas Savienības darbību 65. panta pirmās daļas „a” punkta nosacījumi nav izpildīti, jo trešo valstu pilsoņi, kuri ir ieguldījuši nekustamā īpašumā Jūrmalā, atrodas tādos pašos tiesiskos apstākļos kā Latvijas pilsoņi, kuri ir ieguldījuši nekustamā īpašumā Jūrmalā.

No Eiropas Savienības Tiesas judikatūras arī izriet, ka tiesiskais regulējums, ar ko tiek ierobežota kapitāla brīva aprite, var tikt pieļauts tikai ar nosacījumu, ka to attaisno primāri vispārējo interešu apsvērumi un ka tas atbilst samērīguma principam, saskaņā ar kuru tam ir jābūt piemērotam, lai garantētu likumīgā mērķa īstenošanu, un tas nedrīkst pārsniegt to, kas ir nepieciešams tā sasniegšanai. Uzskatu, ka šajā lietā nav konstatējama tāda leģitīmā mērķa pastāvēšana, kas varētu attaisnot apstrīdētajā normā ietverto atšķirīgo attieksmi.

Visbeidzot, vienīgi ekonomiska rakstura mērķi nav uzskatāmi par primāru vispārējo interešu apsvērumu, kas attaisno Eiropas Savienības pamatbrīvību ierobežojumu. Un no Eiropas Savienības Tiesas judikatūras izriet, ka cīņa pret nodokļu ieņēmumu samazinājumu nav uzskatāma par leģitīmu mērķi, kā varētu attaisnot pamatbrīvību ierobežojumu. Līdz ar to apsvērumi par pašvaldības budžeta ieņēmumiem paši par sevi nevar attaisnot atšķirīga nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piemērošanu to valstu pilsoņiem, kuri nav Eiropas Savienības ekonomiskās zonas dalībvalsts vai Šveices Konfederācijas pilsoņi.

Paldies, tas no komentāru puses viss.

A. Laviņš.

Paldies, Taugača kungs, par jūsu izvērsto viedokli.

Sekos tiesnešu jautājumi.

Un vispirms vārds tiesnesim Jānim Neimanim. Lūdzu!

J. Neimanis.

Jā. Es uzdošu laikam līdzīgu jautājumu, kā es vaicāju arī Saeimai. Sapratu jūsu viedokli, ka pilsonības valsts ietilpst objektīvu kritēriju grupā, bet, kas man liek vaicāt, ir mulsums par to, ka tātad dalījumu starp, teiksim, starp tās valsts pilsoņiem vai citas valsts pilsoņiem labvēlības ziņā izsaka valstis, slēdzot starptautiskus līgumus. Un vai tas, ka šo jautājumu risina starpvalstu līmenī, slēdzot gan konvencijas, gan cita veida divpusējus līgumus, nenozīmē to, ka tomēr Latvijas valsts nav vēlējusies dot tālāk, deleģēt pašvaldībām diferencēt nodokļu maksātājus pēc to pilsonības valsts? Nu, kas vēl uz to norāda, ne tikai tas, ka tas parasti tiek risināts starptautiskā līmenī un nevis lokāli pašvaldību līmenī, ir arī tas, ka Likums par nodokļiem un nodevām, kas regulē vispār visu nodokļu sistēmu Latvijā, diferencē nodokļu maksātājus, kā jūs minējāt, pēc rezidences – rezidenti un nerezidenti. Tātad būtībā šis primārais jautājums, kā sadalīt nodokļu maksātājus, tiek risināts jau likumu līmenī. Un nākošais, ko jūs arī minējāt, ka attiecībā uz likumu „Par nekustamā īpašuma nodokli”, arī tur likumdevējs ir izšķīries diferencēt nodokļu maksātājus tikai pēc tā, vai attiecīgajā teritorijā atrodas īpašums. Ja tas atrodas, tad nodoklis ir maksājams, ja tas neatrodas, tad nodoklis tur nav maksājams. Un šādā aspektā, lai arī, protams, pilsonības valsts ir objektīvi konstatējams, tas nav patvaļīgs, elements, tomēr vai tiešām caur šo likumu „Par nekustamā īpašuma nodokļa” normu valsts ir deleģējusi pašvaldībām šādi te diferencēt. Nu es arī minēju iepriekšējā jautājumā to piemēru, ka, teiksim, vienai pašvaldībai ir īpaši draudzīgas attiecības ar kādas citas valsts pašvaldību, viņa izlemj šīs draudzības ietvaros kādiem attiecīgās valsts iedzīvotājiem piešķirt attiecīgi atlaides, bet tur, kur nav šīs attiecības, nē. Un faktiski pašvaldība šeit sāk rīkoties jau politiskā līmenī, risinot starptautiskas attiecības. Un, teiksim, ASV arī nav mums šajā te apstrīdētās normas sarakstā, Ukraina nav, Moldova nav un tamlīdzīgi, bet tur ir iekšā Šveice. Vai uz to no šāda aspekta skatīties?

J. Taukačs.

Nē, nu ir skaidrs, kādēļ tur ir iekšā Šveice un Eiropas ekonomiskā zona, bet kopumā es piekrītu, ka tas būtu valsts līmenī risināms jautājums nevis pašvaldību līmenī. Bet šobrīd, ja mēs skatāmies to juridisko rāmi, kas mums ir uz nekustamā īpašuma nodokli, tad tas pēc būtības ir nacionāla līmeņa jautājums. To nereglamentē, ne... nekāds, nezinu, kaut kādas starptautiskas saistības, ko mēs būtu uzņēmušies, kā Latvijai veidot savu nekustamā īpašuma nodokļa sistēmu. Tā ir pilnīgi Latvijas pārziņā

esošs jautājums. Tūlīt... Līdz ar to mēs, mēs balstāmies tikai uz šajā ziņā, uz nekustamā īpašuma nodokļa likuma normām. Un, un tur, tur ir šie te... pieļautas tās dažādās kategorijas, izņemot tik, cik tās pārkāpj mūsu starptautiskās saistības. Šajā ziņā es redzu lielāko problēmu no šī te Latvijai saistošā Līguma par Eiropas Savienības darbību 63. panta. Un tad ir tikai būtībā, nu, tiesas vērtējums, cik samērīga ir šie te ierobežojumi. Vai, vai mēs... bet, nu, atnākot atpakaļ uz to jautājumu, es teiktu, ka šobrīd, nu, jā, tas likums tādā veidā ir konstruēts, ka pašvaldība var dot Moldovas pilsoņiem nodokļu atlaidi.

J. Neimanis.

Jā, tad vēl jautājums ir: no jūsu teiktā es sapratu, ka, nu, teiksim, valsts tā, kā viņa rīkojas starptautiskā līmenī, tas ir katras valsts iekšējā lieta. Bet arī to, ko ir minējusi Finanšu ministrija, vai sadalījuma pazīme tad arī nevar, es saprotu, nevar būt arī, ka valsts attiecībā pret OECD dalībvalstīm rīkojas vienā veidā un pret citām valstīm, kas nav OECD dalībnieces, rīkojas atšķirīgā veidā? Jo tas nediskriminācijas princips ir vispārēja rakstura princips. Jeb es... varbūt jūs varat precizēt šo?

J. Tukačs.

Jā, tas, manuprāt, tas nediskriminācijas princips izriet no Latvijas saistībām, kas izriet no šī te Līguma par Eiropas Savienības darbību 63. panta. Savukārt OECD dalībvalstis būtu skartas tikai tik daudz, cik tas skar nodokļu konvenciju piemērošanu. Jo, jā, nekustamā īpašuma nodoklis ir uzskaitīts Latvijas nodokļu konvencijās kā nodoklis, uz ko attiecas nodokļu konvencija, bet tai pašā laikā nodokļu konvencija jau neregulē nekādus nekustamā īpašuma nodokļa jautājumus, piemērošanas jautājumus, kā tikai to, ka ir, piemēram, starpteritorialitātes princips, tikai Latvijai ir tiesības piemērot šo te nodokli, un tad, protams, svarīgs ir šis te nediskriminācijas princips.

Bet atkal es atkārtošos, ka mēs jau nemaz neaizejam uz nodokļu konvenciju vairumā no gadījumiem. Ja tas cilvēks šeit uz vietas dzīvo, tad mums nav pārrobežu situācijas, kurā mēs nodokļu konvenciju piemērotu. Vienalga, vai tas ir Krievijas vai Zimbabves pilsonis, tāpat viņš ir Latvijas nodokļu rezidents, kuram nav piemērojama nekāda nodokļu konvencija, jo nodokļu konvenciju mēs skatāmies tikai tad, ja pēc divu valstu nacionālajiem likumiem viņš ir abu valstu nodokļu rezidents. Tas nav...

J. Neimanis.

Te es saprotu tam, ka... tam, ka Latvijā apturēja šo... izstājās no šīs konvencijas ar Krievijas Federāciju, būtībā nav ietekmes arī, nu, teiksim, šodienas situācijā Jūrmalā.

J. Taugačs.

Arī šajā gadījumā, jā, tas neietekmē, jo tas, nu, pieņemsim, ka, ka visdrīzāk izpildās tas kritērijs, ka persona ir Latvijas nodokļu rezidents pēc Latvijas likuma un nav citas valsts rezidents pēc citas valsts likuma, visdrīzāk, Krievijas, tad mums nav piemērojamas nemaz nodokļu konvencija.

J. Neimanis.

Un pēdējais jautājums. Vai es saprotu pareizi no jūsu teiktā, ka šajā situācijā nav nemaz tiesai jāvērtē un jāmeklē šeit, un jāprasa pašvaldībai, kāds ir ierobežojuma leģitīmais mērķis vienlīdzības principa gadījumā, bet jākonstatē tikai tas, vai attiecīgās valsts darbības ir atbilstošas abpusējības principam? Nu, tātad, vai ir pievienota, vai ir noslēgts līgums, vai ir kāda noteikta atkāpe... Ja nav, tātad nu attiecīgi nav ievērots līgums. Bet tagad no pēdējā, ko jūs minējāt, – ja nav pat līguma, arī tad ir vienkārši jāraugās uz nacionālo regulējumu, vai nacionālu regulu ietvaros pastāv kādi iemesli, kādēļ ir attaisnojama atšķirīgā attieksme starp rezidentu un nerezidentu tieši nekustamā īpašuma nodokļa gadījumā. Bet tad tādā situācijā būtu tomēr jāskatās, vai šai te atšķirībai ir leģitīms mērķis, ja nav šī te starptautiskā līguma.

J. Taugačs.

Es domāju, ka uz to būtu jāskatās tīri no Latvijas saistībām, no Līguma par Eiropas Savienības darbību. Bet, abstrahējoties no tā, tālāk visu... mums nekādas starptautiskās saistības nekas neuzliek.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Labdien! Taugača kungs, paldies jums par ļoti izvērstām atbildēm gan rakstveidā, gan šodien tiesas sēdē. Man ir daži precizējoši jautājumi. Daži jautājumi varbūt, nu, ja uzklausīt tādu varbūt jūsu redzējumu par atsevišķiem tiesību aspektiem. Proti, jūs pētāt šo... jūs esat nodokļu speciālists tāds. Daudzviet jūsu viedoklis ir izskanējis arī publiski. Sakiet, lūdzu, pētot nodokļu jomu, vai izdevās varbūt apskatīties, kā citās valstīs, kur varbūt līdzīga situācija, kur pašvaldībām tiek nodotas īpašās šīs funkcijas nodokļu jomā attiecībā uz atvieglojumu, kā viņi tiek galā ar šīm te situācijām, konkrēti attiecībā uz šo te pilsonības kritēriju? Paldies.

J. Taukačs.

Jā, nu nekādus izvērstus pētījumus es neesmu veicis šajā ziņā. Bet, gatavojoties tiesas sēdei, es aprunājos ar vienu no nodokļu tiesību profesoriem Lielbritānijā un pārrunājām šo lietu, un tad nu principā nonācām pie secinājuma, ka šo te situāciju jāvērtē tīri no šiem te, kā jau es minēju, samērīguma principiem attiecībā, kas izriet no šī te Līguma par Eiropas Savienības darbību 63. un līdz ar to arī 65. panta ierobežojumiem. Tā kā kaut kādas citu valstu prakses, nu, man grūti minēt. Es, protams, apzinos gan ģeopolitisko, gan finansiālo jautājumu aspektu, bet šai gadījumā nu droši vien, ka jāskatās ir arī, ka, nu, tie var būt arī Krievijas pilsoņi, kas ir ļoti lojāli Latvijas valstij un ir bēguši no tā režīma, bet es domāju, tie jau vairs nav juridiskie aspekti. Tā kā par citu valstu praksi man šobrīd grūti atbildēt.

I. Kucina.

Paldies. Un tad vēl jautājums, izejot no šodienas dzirdētā, jā, mēs saprotam, ka Krievijas, tāpat, Latvijas līgums vairs nav spēkā esošs. Arī Krievijas dalība OECD ir apturēta. Proti, no starptautisko tādu saistību viedokļa šeit savā ziņā paveras tāds tā kā lauks, kur principā valsts vai pašvaldība varētu šo jautājumu mēģināt regulēt. Sakiet, lūdzu, pie šiem apstākļiem vai saskatāt vispār kādu attaisnojumu tam, kādos gadījumos varētu pieļaut uz pilsonības kritērija šos nodokļu atvieglojumus? Paldies.

J. Taukačs.

Šobrīd, arī klausoties šodienas tiesas sēdē dzirdēto, es tādus argumentus īsti nesaklausīju. Tā kā tur arī pašvaldība komentēja, ka, nu, ja, vērtējot arī Finanšu ministrijas ierosinājumus, pārskatīt šīs te normas, tad pēc būtības tur bija, nu, 340 000 tādā veidā, 300 000 savādāk. Es, protams, tos ciparus neatceros, bet tādi, nu, es sāku domāt, kā nošķirt šos te spekulatīvos darījumus, bet nu to arī nevar pēc pilsonības principa tagad nošķirt.

I. Kucina.

Sakiet, lūdzu, jā, tas ir tas, ko mēs dzirdējām šodien no pašvaldības, bet tieši jūsu ieskatā, vai jūs pieļaujat kādus apstākļus, kādu mērķi un attaisnojumu tādai darbībai? Vai jūs redzat, ka pilsonības kritērijs ne pie kādiem apstākļiem nebūtu piemērojams kā iespējamā atvieglojuma kritērijs? Paldies.

J. Taukačs.

Es uzskatu, ka pilsonības kritērijs ir diskriminējošs un nevar tikt piemērots.

I. Kucina.

Paldies. Un nedaudz par OECD paraugkonvenciju un tās komentāriem. Sakiet, lūdzu, tie nolīgumi, starptautiskie līgumi, kas tika noslēgti 1995.... 1996. gadā, attiecībā uz tiem, absolūti uz visiem, ko valsts, Latvijas valsts ir noslēgusi, būtu šie principi piemērojami, neatkarīgi tad, kad mēs iestājāties, kad šis te pats lēmums attiecībā uz paraugkonvenciju piemērošanu bija noslēgts, 1996. gads. Ja es... 1997. gads, ja?

J. Tukačs.

Jā, jā. Tātad nodokļu konvencijas ir divu veidu nodokļu konvencijas – vienas ir uz OECD parauga modeļa bāzētas un otras ir uz ANO. Un būtībā es pat nezinu nevienu Latvijas konvenciju, kas būtu bāzēta uz ANO parauga, līdz ar to, un tas arī ir OECD standarts visās OECD dalībvalstīs, ka šī te, tiek veidotas šīs te nodokļu konvencijas un arī līdz ar to ir rūpīgi piemērojami arī šie te OECD nodokļu konvenciju komentāri. Un, un tas, tas, tas jau nu tādās OECD valstīs vismaz netiek apspriests pat, ka tie pat komentāri ir, nu, tādi diezgan saistoši. Jābūt ļoti labam iemeslam, kādēļ tos nepiemērot.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies!

Vārds tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Jā, paldies. Viena daļa no tām personām, kas maksā nekustamā īpašuma nodokli, uzturas Latvijā tādēļ, ka ir iegādājušies īpašumu. Un atbilstoši Imigrācijas likumam, lai saņemtu uzturēšanās atļauju, ir jānorāda, ka ir pietiekami daudz šo te finanšu līdzekļu, lai varētu uzturēties. Un tā doma ir tāda, nu, lai Latvijas valstij, ja reiz viņa ļauj te ārzemniekiem uzturēties, ka tad Latvijas valstij nebūtu vēl vai... vai valstij, vai pašvaldībai nebūtu vēl tā kā arī, nu, tā kā par viņiem jāmaksā. Un šis atvieglojums konkrēti, par ko mēs šodien runājam, ko paredz apstrīdētā tiesību norma ir paredzēts tieši, lai tā kā atbalstītu nu kaut kādas vai nu krīzē esošas personas, vai arī, nu, kurām ir kaut kāds, nu, kaut kāds papildu grūtums. Varbūt viņš ir arī miljonārs, kā mēs te runājam, bet viņam tomēr ir, nu, viņš ir, viņš ir zaudējis apgādnieku, vai viņš ir pieņēmis kādu bērnu. Un kā tas iet kopā starp šo te, nu, starp... vai tiešām pašvaldība tad līdz ar to nevar šeit pateikt, ņemot vērā šos... šos visus aspektus, šo, šo uzturēšanās atļaujas... nu, prasību, ka jābūt šiem līdzekļiem, vai tad tomēr nebūtu... pašvaldība arī varētu

pateikt – nu, tad mēs jums nepiešķiram šo papildu labumu? Faktiski atvieglojums tas ir labums, jo likmes jau ir visiem vienādas. Likmes netiek noteiktas atšķirībā no pilsonības. Paldies.

J. Tukačs.

Nu, pašvaldība ir ļoti sarežģītā situācijā šai ziņā, jā. Un es jau domāju sēdes laikā par jūsu izteikto ideju par atkarību no, nu, pieejamo līdzekļu apjoma, kas pats par sevi nebūtu, manuprāt, pretrunā Latvijas uzņemtajām starptautiskajām saistībām un būtu nacionālā līmenī regulējams jautājums. Vienīgais jautājums ir, kā tas būtu praktiski realizējams, jo tādām ārvalstu pilsonim jau nav nekādu pienākumu šeit Latvijā kādam atklāt savu līdzekļu apmēru, un Latvijas ieņēmumu dienestam tas nav zināms. Un... nezinu, vēl jo vairāk pašvaldībām, līdz ar to es domāju, ka, ka tas varētu ar... Tad, tad... jo Iedzīvotāju ienākumu nodokļa likumā, piemēram, mēs varam veidot progresivitāti, un kādēļ gan arī Nekustamā īpašuma nodokļa likumā nē, bet tur, nu, jāpadomā par to piemērošanas mehānismu.

J. Briede.

Jā, paldies jums par to, ko jūs man tikko atbildējāt. Šis man arī patiesībā bija otrs jautājums. Bet šo... bet tas, ko es tikko vaicāju, bija saistībā par to Imigrācijas likuma to normu, jo Imigrācijas likums pasaka – tu vari uzturēties šeit Latvijā, ja tev ir pietiekami līdzekļi. Ar to tiek prezumēts, ka labi, tu te vari būt, bet tev pašam sevi jāuztur un neprasi no mums nekādus atvieglojumus, nekādus tur pabalstus un tā tālāk. Un, lūk, un šeit, neatkarīgi no tā, kad ir tā uzturēšanās atļauja, tomēr, nu, tiek, viņi... viņi prasa tāpat to atvieglojumu. Kā tās Imigrācijas likuma normas, es nezinu, varbūt jūs neesat iedziļinājies Imigrācijas likuma tajās prasībās un būtībā, bet vai te nav drusciņ tā kā, nu, tāda savstarpēja pretruna? Paldies.

J. Tukačs.

Jā, nu, es tiešām neesmu imigrācijas tiesību eksperts, bet es stādos priekšā tās prasības, kas ir nepieciešamas uzturēšanās atļaujas iegūšanai. Un es domāju, ka... Es nu, diez vai mācēšu atbildēt labi uz to jūsu jautājumu, bet, es domāju, ka intuitīvi liekas, ka tur, tur ir tas... tā... tā iespējamā sasaiste likuma normās ar šo te varbūt uzturēšanās atļauju iegūšanas faktu vai kaut kādu līdzekļu apjomu nepieciešamību, lai iegūtu šo te. Un tad tiek prezumēta tā līdzekļu esamība, lai kvalificētos kaut kādam augstākam ienākumu līmenim, kas nedod tiesības varbūt jebkuram uz nodokļu atlaidi.

J. Briede.

Paldies, jums.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien! Paldies, Taugača kungs, tiešām par izvērsto skaidrojumu. Pirmais jautājums, vēlreiz ja var pakavēties pie tā Latvijas–Krievijas līguma, kas šobrīd vairs nav spēkā, bet jūs teicāt, ka ir jābūt viņam vienlaikus abu valstu, ja es pareizi sapratu, rezidentam. Un tad tas pirmais pants skan šādi – šis līgums attiecas uz personām, kas ir vienas vai abu līgumslēdzēju valstu rezidenti. Tāpēc es gribēju saprast, kāpēc jūs skatāt, ka personai vienlaikus jābūt rezidentam abās valstīs? Kāpēc nepietiek ar to, ka, ja viņa ir rezidents, teiksim, vienā no Līgumslēdzēja valstīm?

J. Taukačs.

Manuprāt, tādēļ... tādā gadījumā ir piemērojams tikai nacionālais likums, un nodokļu konvencija, jo nav... Nodokļu konvencija izšķir tikai, kurai no valstīm ir tiesības uz attiecīgās personas nodokļiem. Un šajā gadījumā nav tāda pārrobežu situācija ar nekustamo īpašumu vienā valstī, kurā dzīvo un pastāvīgi uzturas fiziskā persona. Es teiktu, ka nē, nodokļu konvencija tur nav piemērojama.

A. Kučs.

Skaidrs! Nu tas izriet vispār kāpēc slēdz un no tās būtības, ja, es saprotu tā, plašāk skaidrojot.

J. Taukačs.

Jā.

A. Kučs.

Labi, paldies. Otrs, atbildot uz manas kolēģes Irēnas Kucinas jautājumu par to, ka pilsonība, jūs teicāt, nevar būt kā kritērijs, jo tas ir diskriminējoši. Un tagad es gribētu precizēt, ja mēs skatāmies tikai OECD ietvaru, vienlaikus jūs arī teicāt, ka, ja es pareizi sapratu, tad jāpiemēro abpusējības princips. Un, ja šis abpusējības princips nav, pieņemsim, Latvijas pilsonim Krievijā nebūtu šāda veida nodokļa atvieglojumu, tad, nu, šī, tomēr šī pilsonība var būt kā kritērijs. Vai es pareizi sapratu? Vai arī šādos apstākļos, ja mēs tikai skatāmies uz OECD ietvaru, nu tad pilsonība nevarēs būt, pat ja Krievijā Latvijas pilsonis šādas atlaides nesaņem?

J. Taukačs.

Nu, šajā gadījumā es domāju, ka mums nav spēkā esošas nodokļu konvencijas, līdz ar to mums arī nav piemērojama OECD modeļa...

A. Kučs.

Es varu precizēt, uz to brīdi bija. Uz to brīdi, kad pieteikuma iesniedzēja vērsās.

J. Taukačs.

Okay. Nu tādā gadījumā pēc šīs te abpusējības principa, ja Krievijā būtu šāda te norma attiecībā uz Latvijas nodokļu rezidentiem, tādā gadījumā es teiktu, ka Latvijai būtu tiesības piemērot līdzīgas normas arī attiecībā uz Krievijas nodokļu rezidentiem. Bet šai gadījumā, ja persona ir dzīvojusi, pastāvīgi uzturējusies tiešām Latvijā, un, manuprāt, no lietas materiāliem bija redzams, ka tiesa pat bija konstatējusi, ka ir Latvijas nodokļu rezidents, tādā gadījumā mums atkal, pat ja nodokļu konvencija toreiz bija, tad viņa īsti nav piemērojama, jo mums nav pārrobežu situācijas.

A. Kučs.

Bet es to jautāju, vēl par to abpusējības princips, es saprotu, viņš spēlē lielu lomu pie OECD, bet tad, kad jūs runājat par LESD 63. pantu, nu tur jūs par to abpusējības principu nerunājat. Jūs sakiet, ka tas ir plašāks, un, ja es pareizi saprotu, neatkarīgi no abpusējības principa mēs nevaram ierobežot trešo valstu pilsoņu kapitāla brīvu kustību.

J. Taukačs.

Nu, par LESD 63. pantu es nepaļautos uz mani, kā tādu lieliskāko ekspertu. Tas ir tas cik tālu sniedzas mana izpratne, bet tas, protams, iet ārpus nodokļu eksperta.

A. Kučs.

Uz kuru jūs tā kā atsaucāties, es nedzirdēju... Ja nav, tad nav vienkārši...

J. Taukačs.

Nē, tur ir atsaucēs, pašā rakstveida dokumentā ir atsauces uz attiecīgo Eiropas Savienības tiesu judikatūru, kur tieši par trešo valstu pilsoņiem iet runa.

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai domes pārstāvjiem būs jautājumi?

A. Stucka.

Jā, godātā tiesa, būs jautājumi.

A. Laviņš.

Lūdzu!

A. Stucka.

Paldies, Taugača kungs, par izvērsto skaidrojumu. Un saistībā ar to, ko jūs teicāt un tajā skaitā jūs papildus atbildējāt uz jautājumiem, tad ir pāris jautājumi. Sakiet, no jūsu atbildes, rakstveida atbildes, un no tā, ko jūs teicāt mutvārdos šodien tiesas sēdē, izriet, ka šajā lietā jūs nesaskatāt leģitīma mērķa pastāvēšanu, kas varētu attaisnot apstrīdētā normā ietvertu atšķirīgo attieksmi. Sakiet, kas, jūsu prātā, būtu tas leģitīmais mērķis, kas attaisnotu šādu apstrīdēto normu?

J. Taukačs.

Manuprāt, tas jau savā būtībā atkārtu Kucinas kundzes jautājumu, kur es atbildēju, ka es nesaskatu šādu leģitīmu mērķi.

A. Stucka.

Labi. Tad es sapratu. Paldies. Sakiet, kā tieši nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu noteikšana vai nenoteikšana, ja pašvaldība neizdod tādus saistošos noteikumus, ietekmē kapitāla brīvu apriti?

J. Taukačs.

Tas ir skaidrots arī manos paskaidrojumos vai viedoklī. Ir persona ieguldījusi savus līdzekļus nekustamajā īpašumā Latvijā, un līdz ar to viņam būtu tiesības uz tādu pašu investīciju aizsardzību, kā, kā to bauda arī Latvijas un citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi.

A. Stucka.

Tieši formulējums, ka ir runa par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem, izriet no kāda starptautiska dokumenta, vienošanās? Respektīvi, tad tas saskan ar to atbildi, ko es sniedzu uz godātā Kusiņa kunga jautājumu attiecībā par to, ka ir nodokļu maksāšanas režīms un ir papildu nosacījumi, kas ir fakultatīvi. Viņi var būt, viņi var nebūt, attiecinot to uz nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu.

J. Tukačs.

Jā, es jums piekrītu, ka tieši tas nav nekur attiecināts uz nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem, un tā ir tikai interpretācija. Un tādēļ arī, kā jau es minēju, piemēram, šajā te neformālajā sarunā ar nodokļu tiesību profesoru runājām par šo te samērīguma principa izšķirošo lomu šajā jautājumā.

A. Stucka.

Skaidrs. Es sapratu, paldies. Sakiet, vai nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu nepiešķiršana ir uzskatāma par augstāka nodokļa sloga vai apgrūtinošākas nodokļu uzlikšanas kārtības piemērošanu? Šeit es reflektēju uz jūsu atbildi, jautājumu 2.4.12. punkts.

J. Tukačs.

Bez šaubām. Tiem, kam atvieglojums nav piešķirams, tad... vai piešķirts, tad tiem būs jāmaksā lielāks nekustamā īpašuma nodoklis nekā tiem, kam ir atvieglojums piešķirts.

A. Stucka.

Tad vēlreiz, atgriežoties pie tā iepriekšējā jautājuma, tad, ņemot vērā, ka pašvaldībai ir fakultatīvas tiesības izdot šādus saistošus noteikumus un paredzēt nodokļu atvieglojumus vai neizdot, tad kā tas ietekmē nodokļu slogu? Nodokļu slogs izriet no likuma. Visiem ir pienākums maksāt. Saistošie noteikumi... pašvaldība saskata vajadzību izdot... saskata par vajadzību un neizdod. Kā šajā gadījumā tas ietekmē nodokļu maksāšanu?

J. Tukačs.

Es domāju, ka nevar tik šauri skatīties. Ir tādēļ arī, piemēram, likumā „Par nodokļiem un nodevām” atsevišķa norma, kas pasaka, ka nodokļu piemērošanas dēļ jāskatās ir uz ekonomisko būtību, nevis uz juridisko formu. Un te es runāju par ekonomisko būtību.

A. Stucka.

Skaidrs, sapratu, paldies. Sakiet, no jūsu atbildes uz Satversmes tiesas uzdoto jautājumu izriet secinājums, ka, citēju, „Eiropas Savienības tiesu judikatūras arī izriet, ka tiesiskais regulējums, ar ko tiek ierobežota kapitāla brīvā aprīte, var tikt pieļauts tikai ar nosacījumu, ka to attaisno primāri vispārīnterešu apsvērumi un ka tas atbilst samērīguma principam, saskaņā ar kuru tam ir jābūt piemērotam, lai garantētu likumīga mērķa īstenošanu, un tas nedrīkst pārsniegt to, kas nepieciešams tā sasniegšanai.”

Kāpēc, jūsuprāt, šajā lietā nav konstatējams šāds nosacījums, respektīvi, vispārinteresu apsvērumi, samērīgums un tā tālāk?

J. Taukačs.

Nu, papētot man pieejamos lietas materiālus un arī publiski pieejamo likumprojekta anotāciju un citus dokumentus, es īsti tādu iemeslu nesaskatīju. Un arī, nu, no jūsu šodien paustajiem komentāriem par šiem te Finanšu ministrijas priekšlikumiem, es arī šādu mērķi īsti nesaklausīju, tādēļ es būtu priecīgs, ja tāds būtu, bet šajā gadījumā es tos vienkārši nedzirdēju.

A. Stucka.

Skaidrs, paldies. Piedodiet, ka es uzdošu tādu jautājumu, bet es viņu tomēr uzdošu. Sakiet, vai Jūrmalas pašvaldības domei ir pienākums piešķirt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus Krievijas valsts pilsoņiem?

J. Taukačs.

Juridiski šobrīd ir spēkā tās likuma un pašvaldības saistošo noteikumu normas, kuras mēs visi zinām un kuras ir publiski redzamas. Līdz ar to šis te... Saprotu, ko jūs jautājat, es saprotu, vai ģeopolitiskā situācija liecina par kādiem samērīguma elementiem, es sliecos teikt, ka – jā. Bet, vai tas attiecināms tieši pēc pilsonības kritērija, es teiktu, ka nē, jo ir ļoti daudzi, kā jau es teicu, Krievijas pilsoņi, kas ir šī te režīma dēļ emigrējuši no valsts un vēlas sev atrast citu dzīvesvietu.

A. Stucka.

Paldies, Taukača kungs, par atbildi. Paldies, godātā tiesa, nebūs vairāk jautājumu. Piedošanu.

A. Laviņš.

Būs jautājums vēl, ja? Lūdzu!

E. Silova.

Man ir jautājums. Jūs minējāt, ka gan nodokļu likmes, gan atvieglojumi var būt atkarīgi no rezidences, ja. Ja mēs paskatāmies likumu „Par nodokļiem un nodevām” 14. panta otro daļu, tad nodokļu likumos fiziska persona tiks uzskatīta par rezidentu, ja šīs personas deklarētā dzīvesvietas adrese ir Latvijas Republika. Pēc būtības jūs arī minējāt piemēru, ka ir persona, Krievijas Federācijas pilsonis, kas iegādājas īpašumu Latvijā un pats dzīvo Spānijā. Pēc būtības, iegādājoties nekustamo īpašumu Latvijā, pretendējot uz uzturēšanās atļaujas saņemšanu, persona jau deklarē savu dzīvesvietas adresi šeit Latvijā. Sanāk, ka dzīvesvietas adreses deklarēšana ir kā obligāts atribūts

uzturēšanās atļaujas saņemšanai. Un pēc būtības tad šī persona šeit tiek uzskatīta par rezidentu. Sakiet, lūdzu, vai šādu rezidentu mēs varam salīdzināt ar Latvijas Republikas pilsoni, nu, kas šeit vietējais, ir dzimis un strādā? Un vai šīs personas abi divi ir rezidenti un vai viņi atrodas salīdzināmā situācijā?

J. Tukačs.

Par to Spānijas piemēru es gribētu uzsvērt, ka ir iespējama situācija, kur cilvēks ir deklarējis Latvijā, teiksim, Jūrmalā savu dzīvesvietu, un pēc Latvijas likuma „Par nodokļiem un nodevām” 14. panta ir uzskatāms par Latvijas nodokļu rezidentu. Tai pašā laikā, ja viņš pastāvīgi uzturas Spānijā, viņš būs izpildījis šos te saistošo noteikumu kritērijus, bet viņš nebūs Latvijas nodokļu rezidents, jo zem Latvijas un Spānijas Nodokļu konvencijas 4. panta viņš būs uzskatāms par Spānijas nodokļu rezidentu. Līdz ar to tie var būt... Tas... tādā veidā mēs būtībā, nu, varam nerasniegt to mērķi, lai cilvēks šeit uzturētos un maksātu arī nodokļus Latvijā, jo zināms, ka iedzīvotāju ienākuma nodokli tomēr vērtē pēc nodokļu rezidences, nevis pēc pilsonības.

E. Silova.

Mans jautājums vairāk bija saistīts tieši ar to salīdzināmo situāciju. Vai mēs varam salīdzināt šo rezidenci? Vienu rezidenti, kas ir ārvalsts pilsonis, kas šeit ir saņēmis uzturēšanās atļauju, un otrs, Latvijas Republikas pilsonis. Vai šie abi divi rezidenti atrodas salīdzināmā situācijā?

J. Tukačs.

Nu, visdrīzāk, ka... Kā es teicu, var būt un var nebūt, jo šis te uzturēšanās atļaujas saņēmējs... mēs zinām, ka ļoti lielā gadījumu skaitā viņi saņēma uzturēšanās atļaujas, lai tiktu Šengenas teritorijā un faktiski te neuzturētos.

A. Laviņš.

Tātad tas kopsavilkums uz šo jautājumu, kas būtībā projicējas uz situāciju, kur ir viens Jūrmalas iedzīvotājs un kaimiņos ir viens cits Jūrmalas iedzīvotājs. Viens no iedzīvotājiem ir dzimis, audzis Jūrmalā un Latvijas pilsonis, maksā noteiktus nodokļus, otrā īpašuma īpašnieks ir, nu, piemēram, Baltkrievijas pilsonis, kurš ir saņēmis uzturēšanās atļauju, ir veicis ieguldījumus šajā īpašumā un zin, kāds nodoklis ir jāmaksā, un ir piekritis tam, ka šādu nekustamo īpašumu iegādāsies par lielu summu, jo tas ir priekšnoteikums uzturēšanās atļaujas saņemšanai. Ja šīs abas divas personas ir nodokļu rezidenti, tad sadzirdam no Jūrmalas domes pārstāves jautājumu, vai abas šīs grupas ir salīdzināmas no tāda skata punkta, ka, lūk, tikko kā ir abi ieguvuši nodokļu rezidenta statusu, viņi var pretendēt arī uz nodokļu atvieglojumiem. Tas ir taisnīgi?

J. Taukačs.

Es uzskatu, ka jā, protams, tad viņi ir salīdzināmā situācijā.

A. Laviņš.

Jā, paldies, salīdzināmas situācijas. Saņēmām atbildi uz šo.

Un vēl ir tiesnešu jautājums. Vārds tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Jā, paldies. Jūs runājāt par ģeopolitisko situāciju, un nu tā situācija mums ir tāda, kas droši vien nav ņemta vērā, izstrādājot visas šīs te konvencijas. Un viens no tiem mērķiem, ko norādīja Jūrmalas pārstāvis, ir šī te integrācijas veicināšana. Respektīvi, tomēr, nu, lai šīs personas, kas nu ir izvēlējušās te dzīvot Latvijā, lai viņas neturpinātu to savu saiti ar to, nu, šo, diemžēl, teroristisko valsti, bet lai tomēr mācītos latviešu valodu un iegūtu pilsonību, un tātad ienāktu mūsu informācijas telpā un, vārdu sakot, nu, integrētos. Vai šādu mērķi varētu uzskatīt par attaisnojumu atšķirīgai attieksmei? Paldies.

J. Taukačs.

Grūts jautājums, uz kuru diez vai es varēšu kompetenti atbildēt, bet intuitīvi es jūtu, ka – jā, ka šis ir labs mērķis. Un tāda persona ir tieši tā mērķauditorija, ko mēs vēlamies piesaistīt. Tātad tos, kas nav lojāli šai te teroristiskajai valstij un līdz ar to vēlas atrast sev jaunu mītnes vietu. Un nav noslēpums, ka Latvijā ir liela krieviski runājošā kopiena, un tad līdz ar to viņiem arī vieglāk ir integrēties Latvijā.

J. Briede.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies, Taukača kungs! Satversmes tiesas vārdā pateicos par atsaucību un dalību šajā tiesas sēdē, sniedzot rakstveidā viedokli, kā arī piedaloties šodien tiesas sēdē un sniedzot atbildes uz tiesas un lietas dalībnieku jautājumiem. Paldies. Lai jums lieliska diena!

J. Taukačs.

Paldies. Jums arī!

A. Laviņš.

Tātad Jūrmalas valstspilsētas domes pārstāvjiem, tā kā nav pretējās puses, tad uzrunāšu tikai jūs, šīs dienas tiesas sēdes darba apjoms ir paveikts. Informēšu, ka tiesas

sēde nākamā šajā lietā ir ieplānota 12. jūnijā pulksten 10.00. Turpināsim uzklaut vēl divas pieaicinātās personas – Finanšu ministriju, arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju. Un tad būs iespēja uzstāties tiesas debatēs, kur varēsiet sniegt jūsu kopsavilkumu šajā lietā tiesu debates. Paldies.

Jā, lūdzu!

A. Stucka.

Man lūgums būtu, godātā tiesa. ņemot vērā, ka es 12. jūnijā neatradīšos Latvijā, vai būtu iespējams nodrošināt attālināto pieslēgumu un piedalīties tiesas sēdē attālināti?

A. Laviņš.

Jā, tiks nodrošināta iespēja.

A. Stucka.

Paldies.

A. Laviņš.

Pārējie dalībnieki no... respektīvi, pārējie pārstāvji, piedalīsieties? Piedalīsieties, bet tiesu debatēs tieši jūs vēlētos uzstāties, ja?

A. Stucka.

Jā, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Sapratām, paldies. Tātad šodien tiek izsludināts pārtraukums tiesas sēdē līdz 12. jūnijam pulksten 10.00. Paldies.

Tiesas sēdes sekretāre

Alise Ziemele

Stenogrāfiste

Evija Svikle

*Dokuments parakstīts ar drošu
elektronisko parakstu.1*